

**Wybory do Sejmu RP
i do Senatu RP**

Referendum

15 października 2023 r.

Delegatura w Warszawie

Pl. Bankowy 3/5, 00 – 950 WARSZAWA
(gmach Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie)
wejście B, parter, pokoje 41, 42, 43, 44, 45

Tel.: 22 695 60 57

Fax.: 22 695 61 36

Adres e-mail: warszawa@kbw.gov.pl

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie I

Komisarz Wyborczy w Warszawie I – **Łukasz Kluska**

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II

Komisarz Wyborczy w Warszawie II – **Izabela Szumniak**

Dyrektor Delegatury KBW w Warszawie – **Przemysław Niewiadomski**

Strony internetowe: www.pkw.gov.pl; <http://warszawa.pkw.gov.pl>

OKRĘGOWA KOMISJA WYBORCZA W WARSZAWIE I

- Okręg nr 19 do Sejmu – m. st. Warszawa - 20 posłów

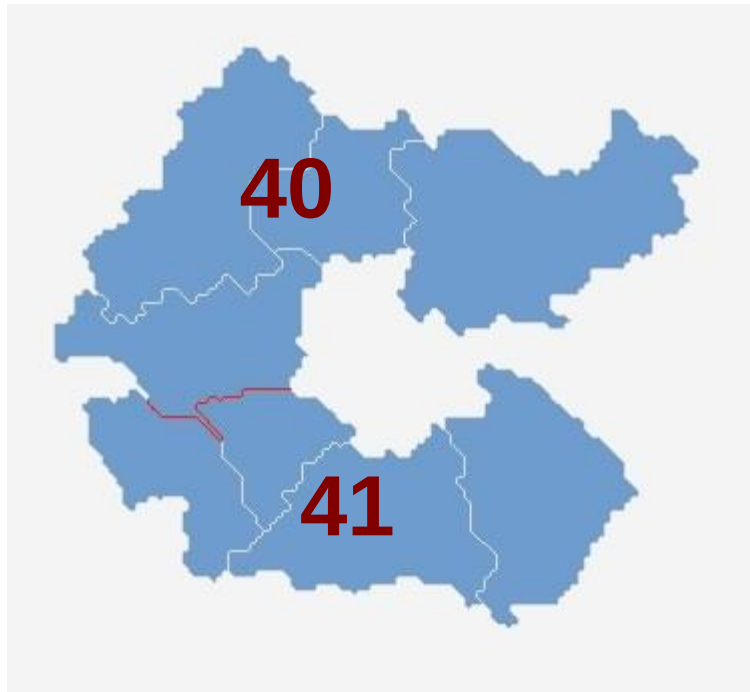

- Okręg nr 42 do Senatu – Praga Płd., Praga Płn., Rembertów, Targówek, Wesoła – 1 senator;
- Okręg nr 43 do Senatu – Mokotów, Ursynów, Wawer, Wilanów – 1 senator;
- Okręg nr 44 do Senatu – Białolęka, Bielany, Śródmieście, Żoliborz – 1 senator;
- Okręg nr 45 do Senatu – Bemowo, Ochota, Ursus, Włochy, Wola – 1 senator.

OKRĘGOWA KOMISJA WYBORCZA W WARSZAWIE II

- Okręg nr 20 do Sejmu – powiaty: grodziski, legionowski, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zach., wołomiński – 12 posłów

- Okręg nr 40 do Senatu – pow.:
legionowski, nowodworski, warszawski zach., wołomiński – 1 senator;
- Okręg nr 41 do Senatu – pow.:
grodziski, otwocki, piaseczyński pruszkowski – 1 senator;

Akty prawne

- I. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks Wyborczy
- II. Uchwały Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie :
 - ustalania wzorów urzędowych formularzy i druków wyborczych
 - regulaminów i wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych,
 - ustalenia trybu wykorzystania techniki elektronicznej.

Jedynie Państwowa Komisja Wyborcza, jako organ wyborczy najwyższego szczebla, jest upoważniona do interpretowania przepisów prawa wyborczego.

Stanowisko PKW jest wiążące dla wszystkich organów wyborczych, komitetów wyborczych i urzędów odpowiedzialnych za przygotowanie i przeprowadzenie wyborów.

CZŁONKOWIE KOMISJI

- osoby wchodzące w skład komisji korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych i ponoszą odpowiedzialność jak funkcjonariusze publiczni,
- członkowie komisji otrzymują od przewodniczącego dokumenty potwierdzające członkostwo i funkcje pełnione w komisji (dokument potwierdzający pełnienie funkcji przewodniczącego wystawia zastępca),
- w dniu głosowania są obowiązani nosić identyfikatory,
- nie mogą udzielać **wyborcom pomocy w głosowaniu** z wyjątkiem pomocy polegającej na udzielaniu głosującym stosownych informacji,
- pracami komisji kieruje **przewodniczący**, a w razie nieobecności, jego obowiązki pełni **zastępca**,
- **przewodniczący** komisji odpowiada za utrzymanie porządku, czuwa nad przestrzeganiem tajności głosowania oraz przestrzeganiem zakazu prowadzenia w lokalu wyborczym i na terenie budynku, w którym lokal ten się znajduje, w jakiegokolwiek formie agitacji wyborczej,
- **przewodniczący** ma prawo zażądać opuszczenia lokalu przez osoby zakłócające porządek, a w razie potrzeby zwrócić się do komendanta właściwego miejscowo komisariatu Policji o zapewnienie koniecznej pomocy.

Przypadki zakłócenia głosowania odnotowuje się w punkcie 24 i 32 protokołów głosowania „Inne uwagi...”.

CZŁONKOWIE KOMISJI

Zgodnie z art. 161 § 1 Kodeksu wyborczego wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej są wiążące dla komisji niższego stopnia. **Dlatego też członkowie komisji zobowiązani są zapoznać się z całością wytycznych i bezwzględnie je stosować.**

Obsługę i techniczno-materialne warunki pracy OKW, w tym możliwość wykorzystania techniki elektronicznej oraz wykonanie zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze gminy zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta) zwany dalej „wójtem” (art. 156 § 1 Kodeksu wyborczego).

CZYNNOŚCI CZŁONKÓW KOMISJI PRZED DNIEM GŁOSOWANIA

1. Udział w posiedzeniach komisji.
2. Sprawdzenie i przygotowanie lokalu.
3. Przyjęcie i sprawdzenie kart do głosowania oraz materiałów pomocniczych.
4. Zapoznanie się z wytycznymi Państwowej Komisji wyborczej.

POSIEDZENIE KOMISJI

Nie później niż w przeddzień głosowania przewodniczący zwołuje posiedzenie komisji poświęcone w szczególności organizacji pracy w przed i w dniu głosowania oraz ustaleniu godziny rozpoczęcia pracy w dniu głosowania. **Informację o godzinie rozpoczęcia pracy podaje się do publicznej wiadomości**, przede wszystkim przez wywieszenie jej w lokalu wyborczym (w sposób umożliwiający zapoznanie się z tą informacją także, gdy budynki te są zamknięte).

Informacja ta jest przeznaczona dla mężów zaufania w celu umożliwienia im obecności przy wszystkich czynnościach komisji poprzedzających otwarcie lokalu.

Komisja skontroluje stan wyposażenia lokalu oraz jego oznakowania.

PRZYGOTOWANIE LOKALU

W lokalu powinny znajdować się:

- godło państwowe,
- urna,
- miejsca zapewniające tajność głosowania (w takiej liczbie, aby zapewnić sprawny przebieg głosowania) z informacją o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu oraz przyborami do pisania.

Na widocznym miejscu wywiesza się urzędowe obwieszczenia i informacje:

- o numerze i granicach okręgu wyborczego do Sejmu i liczbie posłów wybieranych w tym okręgu oraz o numerze i granicach okręgu wyborczego do Senatu,
- o zarejestrowanych listach kandydatów w danym okręgu, numerach tych list i nazwach lub skrótach komitetów, wraz z danymi o kandydatach,
- o zarejestrowanych kandydatach na senatora,
- o numerach i granicach obwodów oraz siedzibach obwodowych komisji,
- o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu, (Sejm, Senat, referendum)
- o składzie komisji i pełnionych funkcjach.

Obwieszczenia i informacje powinny być dodatkowo umieszczone na wysokości umożliwiającej ich odczytanie przez wyborców niepełnosprawnych.

W siedzibie komisji (wewnątrz i na zewnątrz) nie mogą być umieszczone hasła, napisy lub ulotki oraz inne materiały agitacyjne.

WARUNKI TECHNICZNE

LOKAL DOSTOSOWANY DO POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 158, poz. 938 ze zm.).

Kontrola czy lokal oraz elementy jego wyposażenia spełniają warunki rozporządzenia.

- ✓ **umieszczenie na parterze budynku, bez barier architektonicznych** (ewentualnie podjazdy);
- ✓ **dostosowane i odpowiednio rozmieszczone drzwi** (rozwierane lub rozsuwane, szerokość min. 0,9m, próg max 5 mm);
- ✓ **kontrastujący kolor stopni schodów i posadzki;**
- ✓ **dogodne warunki ruchu** (oznaczenie przezroczystych przegród, przeciwpoślizgowe posadzki, brak przeszkód, dodatkowe oświetlenie miejsca zapewniającego tajność głosowania);
- ✓ **co najmniej jedno miejsce zapewniające tajność głos** dostosowane do potrzeb wyborcy niepełnosprawnego
- ✓ **wysokość urny** – max 1m;
- ✓ **przeście min 1,5 m;**
- ✓ **obwieszczenia i informacje** umieszczone w miejscu dostępnym z wózka inwalidzkiego, na wysokości 0,9m.

PRZYJĘCIE MATERIAŁÓW

Wyznaczeni członkowie komisji (co najmniej $\frac{1}{2}$ składu), w tym przewodniczący komisji lub jego zastępca, najpóźniej w przeddzień głosowania, przyjmują protokolarnie:

a) karty do głosowania

- sprawdza się liczbę kart (odrębnie Sejm, Senat i referendum),
- sprawdzeniu podlega również prawidłowość otrzymanych kart (karty dla właściwego okręgu), czy nie mają błędów drukarskich i są kompletne;

b) formularze protokołów głosowania (po 5 egz.);

c) właściwą pieczęć komisji (do wyborów do Sejmu i do Senatu nie referendum);

d) właściwy spis wyborców;

e) osłony na spis wyborców zapewniające ochronę danych osobowych;

g) nakładki na karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a;

h) formularze zaświadczeń dla wyborców;

i) formularze zaświadczeń dla członków komisji;

j) formularze zaświadczeń dla mężów zaufania (do wypłaty diet i usprawiedliwienia);

j) inne materiały pomocnicze (arkusze pomocnicze, papier, poduszki do pieczęci itp.);

k) ustala się sposób przechowywania kart.

Odbiór dokumentów potwierdza się na piśmie, wymieniając ich rodzaj i ilość.

Karta do Sejmu okręg 19
format 586,50 mm na 580,00 mm
w prawym górnym rogu wycięty otwór o średnicy 7 mm

WZÓR

Okręg wyborczy nr ...
w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu r.
LISTY KANDYDATÓW NA POSŁA

KARTA DO GŁOSOWANIA

1. Znajdź kandydata, na którego chcesz zgłasować.
2. Postaw znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata wyłącznie na tej liście.
3. Jeżeli postawisz znak „X” w więcej niż jednej kratce kandydata, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

Karta do Senatu
format 210,00 mm na 257,00 mm
ma ścięty prawy górny róg

WZÓR

Okręg wyborczy nr
w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu r.
KANDYDACY NA SENATORA

1. Znajdź kandydata, na którego chcesz zgłasować.
2. Postaw znak „X” w kratce **wyłącznie** przy nazwisku tego kandydata.
3. Jeżeli postawisz znak „X” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

WZÓR

210,00 mm

190,00 mm

257,00 mm

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu r.

KANDYDACI NA SENATORA

6,00 mm 01		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	9,00 mm
12,00 mm 02		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	9,00 mm
03		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	
04		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	
05		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	
06		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	
28,00 mm 07		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	
08		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	
09		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	
10		(nazwisko i imię - imiona) zgłoszony/a przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)	

41,20 mm

(symbol komitetu wyborczego)

9,00 mm

9,00 mm

237,00 mm

Informacja

1. Znajdź kandydata, na którego chcesz zgłasować.
2. Postaw znak „X” w kratce **wyłącznie** przy nazwisku tego kandydata.
3. Jeżeli postawisz znak „X” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

pieczęć okrągłej komisji wyborczej

Karta w referendum
format 210,00 mm na 297,00 mm A4
w prawym górnym rogu wycięte 2 otwory o średnicy 7 mm

KARTA DO GŁOSOWANIA

w referendum ogólnokrajowym zarządzonym przez
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 15 października 2023 r.

- 1) Czy popierasz wyprzedaż majątku państwowego podmiotom zagranicznym, prowadzącą do utraty kontroli Polek i Polaków nad strategicznymi sektorami gospodarki?

☐ TAK

☐ NIE

- 2) Czy popierasz podniesienie wieku emerytalnego, w tym przywrócenie podwyższonego do 67 lat wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn?

☐ TAK

☐ NIE

- 3) Czy popierasz likwidację bariery na granicy Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Białorusi?

☐ TAK

☐ NIE

- 4) Czy popierasz przyjęcie tysięcy nielegalnych imigrantów z Bliskiego Wschodu i Afryki, zgodnie z przymusowym mechanizmem relokacji narzucanym przez biurokrację europejską?

☐ TAK

☐ NIE

INFORMACJA

- Głosujący odpowiada oddzielnie na poszczególne pytania, stawiając znak „X” w kratce obok odpowiedzi pozytywnej „TAK” albo w kratce obok odpowiedzi negatywnej „NIE”.
- Jeżeli w odpowiedzi na dane pytanie postawisz znak „X” w obu kratkach albo nie postawisz znaku „X” w żadnej kratce, Twój głos będzie nieważny.
- Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

MĘŻOWIE ZAUFANIA

- 1 komitet wyborczy - 1 mąż zaufania (wyłącznie osoba pełnoletnia);
- 1 podmiot uprawniony w referendum – 1 mąż zaufania
- wyznaczony przez pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego, który zarejestrował listę kandydatów na posłów w danym okręgu lub zarejestrował kandydata na senatora w danym okręgu.
Mężowie zaufania danego komitetu mogą zmieniać się w ciągu pracy komisji;
- wyznaczony przez podmioty uprawnione lub upoważnione przez nich osoby (referendum)
- zaświadczenie (wg wzoru ustalonego przez PKW) lub jego kopia – podpisane przez właściwy organ podmiotu uprawnionego lub upoważnioną przez ten organ osobę + okazanie komisji kserokopii upoważnienia.
Komisja sprawdza zaświadczenie ze wzorem oraz tożsamość tej osoby;
- powinien posiadać identyfikator.

Identyfikatory nie mogą zawierać elementów kampanii wyborczej.

Komisja wywiesza informację (w lokalu wyborczym w miejscu widocznym z zewnątrz oraz w urzędzie gminy) **o godzinie rozpoczęcia swojej pracy w dniu głosowania** (a nie o godzinie rozpoczęcia głosowania!)

MĘŻOWIE ZAUFANIA

Załącznik
do uchwały nr 65/2023
Państwowej Komisji Wyborczej
z dnia 17 sierpnia 2023 r. (M.P. poz. ...)

WZÓR

ZAŚWIADCZENIE DLA MĘŻA ZAUFANIA

Ja,
(imię - imiona i nazwisko)

jako pełnomocnik wyborczy – osoba upoważniona przez pełnomocnika wyborczego*,
działając w imieniu:

Nazwa komitetu

zaświadczam, że Pan / Pani:

Imię		Drugie imię	
Nazwisko			
Numer PESEL			

został(-a) wyznaczony(-a) na męża zaufania do:

.....
(nazwa komisji wyborczej i, w przypadku obwodowej komisji wyborczej, jej numer)

.....

W,
(miejscowość)

w wyborach,
(nazwa wyborów)

zarządzonych na dzień

.....
(podpis pełnomocnika lub osoby upoważnionej)

Podpis
pełnomocnika
lub osoby
upoważnionej

* Jeżeli zaświadczenie wystawiła osoba upoważniona przez pełnomocnika, zaświadczenie należy okazać właściwej komisji wyborczej łącznie z kopią udzielonego upoważnienia.

MĘŻOWIE ZAUFANIA

Mężem zaufania nie może być:

- kandydat w wyborach;
- komisarz wyborczy;
- pełnomocnik wyborczy;
- pełnomocnik finansowy;
- urzędnik wyborczy;
- członek komisji wyborczej.

Mężowie zaufania nie mogą

- 1) wykonywać żadnych czynności członka komisji;
- 2) pomagać wyborcom w głosowaniu ani udzielać im wyjaśnień;
- 3) liczyć, ani przeglądać kart do głosowania przed rozpoczęciem głosowania, w trakcie głosowania i po jego zakończeniu, tj. nie mogą mieć żadnego kontaktu fizycznego z kartami do głosowania – nie mogą dotykać kart – w żadnym momencie;

Niedopuszczalne jest utrudnianie przez członków komisji obwodowej obserwacji mężom zaufania wszystkich wykonywanych czynności.

MĘŻOWIE ZAUFANIA

Mężowie zaufania:

- 1) wyznaczeni przez komitety wyborcze mogą wykonywać swoje uprawnienia w stosunku do czynności komisji związanych z wyborami do Sejmu i do Senatu. Oznacza to m.in., że mogą oni np. zgłaszać przewodniczącemu komisji na bieżąco uwagi i zastrzeżenia w zakresie czynności związanych z wyborami do Sejmu i do Senatu oraz wносить uwagi do protokołu głosowania na listy kandydatów na posłów lub protokołu głosowania na kandydatów na senatora, **ale nie do protokołu głosowania w referendum;**
- 2) wyznaczeni przez podmioty uprawnione mogą wykonywać swoje uprawnienia w stosunku do czynności komisji związanych z referendum. Oznacza to m.in., że mogą oni np. zgłaszać przewodniczącemu komisji na bieżąco uwagi i zastrzeżenia w zakresie czynności związanych z referendum oraz wносить uwagi do protokołu głosowania w referendum, **ale nie do protokołu głosowania na listy kandydatów na posłów lub protokołu głosowania na kandydatów na senatora.**

MĘŻOWIE ZAUFANIA - UPRAWNIENIA

Mężowie zaufania mają prawo w szczególności:

- 1) być obecni podczas wszystkich czynności komisji wyborczej, do której zostali wyznaczeni;
- 2) być obecni w lokalu wyborczym w czasie przygotowania do głosowania, w trakcie głosowania i podczas ustalania wyników głosowania i sporządzania protokołu;
- 3) obserwować liczenie głosów przez obwodową komisję wyborczą;
- 4) zgłaszać przewodniczącym komisji na bieżąco uwagi i zastrzeżenia;
- 5) wносить uwagi do protokołu głosowania, z wymienieniem konkretnych zarzutów;
- 6) być obecni przy przewożeniu i przekazywaniu protokołów do właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia;
- 7) być obecni przy sprawdzaniu prawidłowości ustalenia wyników głosowania;
- 8) być obecni przy wprowadzaniu danych do sieci elektronicznego przesyłania danych.

Wykonywanie uprawnień mężów zaufania nie może utrudniać pracy komisji, zakłócać powagi głosowania ani naruszać jego tajności.

MĘŻOWIE ZAUFANIA - UPRAWNIENIA

W dniu głosowania –

- od momentu rozpoczęcia pracy przez komisję - do podpisania protokołu

**czynności komisji mogą być rejestrowane przez mężów zaufania
z wykorzystaniem własnych urządzeń rejestrujących
(art. 42 § 5 Kodeksu wyborczego)**

Rejestrowanie czynności komisji, nie może utrudniać pracy komisji, zakłócać przebiegu głosowania, naruszać tajności głosowania, ochrony danych osobowych, prawa do wizerunku lub prawa do ochrony prywatności.

Materiały zawierające zarejestrowany przebieg czynności na wniosek męża zaufania, rejestrujące te czynności, mogą zostać zakwalifikowane jako dokumenty z wyborów. W przypadku, **gdy mąż zaufania złoży wniosek o dołączenie zarejestrowanego przez niego materiału jako dokument z wyborów, komisja pakuje go, opieczętowuje oraz przekazuje z innymi dokumentami z wyborów komisji, łącznie z protokołem przekazania,**

MĘŻOWIE ZAUFANIA

Przewodniczący komisji może wydawać polecenia o charakterze porządkowym, w przypadku gdy działania mężów zaufania wykraczają poza ich uprawnienia, utrudniają pracę komisji, zakłócają powagę głosowania lub naruszają jego tajność. Fakt ten należy odnotować w **punkcie 24** protokołu głosowania na listy kandydatów na posłów, protokołu głosowania na kandydatów na senatorów, w **punkcie 32** protokołu głosowania w referendum. **Kwestie organizacyjne związane z wykonywaniem funkcji męża zaufania należą do kompetencji przewodniczącego danej komisji, który winien ustalić je i przekazać przybyłym mężom zaufania.**

OBSERWATORZY SPOŁECZNI

Zarejestrowane w Rzeczypospolitej Polskiej, tj. **wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego**, stowarzyszenia i fundacje, do których celów statutowych należy troska o demokrację, prawa obywatelskie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, mają prawo wyznaczyć po jednym obserwatorze społecznym do każdej obwodowej komisji wyborczej. Prawo wyznaczenia po jednym obserwatorze społecznym do komisji wyborczych mają stowarzyszenia i fundacje, które w swoim statucie mają zapisaną realizację co najmniej jednego z wymienionego wyżej celu, tj. troskę o demokrację lub prawa obywatelskie albo rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Nie ma przy tym znaczenia, w jaki sposób zostaną one zapisane (jakie sformułowania zostaną użyte) w statucie.

OBSERWATORZY SPOŁECZNI

Obserwatorem społecznym nie może być:

- 1) kandydat w wyborach;**
- 2) komisarz wyborczy;**
- 3) pełnomocnik wyborczy;**
- 4) pełnomocnik finansowy;**
- 5) urzędnik wyborczy;**
- 6) członek komisji wyborczej.**

Obserwatorzy społeczni mają takie same uprawnienia jakie przysługują mężom zaufania za wyjątkiem:

- 1) wnoszenia uwag do protokołu głosowania;**
- 2) rejestrowania czynności komisji;**
- 3) obecności przy przewożeniu i przekazywaniu protokołu do właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia.**

WZÓR

Ja
(imie - imiona i nazwisko)

Nazwa stowarzyszenia lub fundacji												
Numer KRS												

Imię		Drugie imię	
Nazwisko			
Numer PESEL			

.....
(nazwa komisji wyborczej i, w przypadku obwodowej komisji wyborczej, jej numer)

W
(miejscowość)

w wyborach (nazwa wyborów)

zarządzonych na dzień
(data wyborów)

.....
(podpis osoby uprawnionej)

* niepotrzebne skreślić

zaświadczenie podpisane przez
osobę działającą w imieniu
organu uprawnionego do
reprezentowania na zewnątrz
stowarzyszenia/fundacji,

OBSERWATORZY MIĘDZYNARODOWI

Przy wszystkich czynnościach komisji
mogą być również obecni
obserwatorzy międzynarodowi
zaproszeni przez PKW.

Obserwatorzy międzynarodowi przedstawiają komisji **zaświadczenie** wydane przez PKW. Obserwatorzy posiadają **uprawnienia mężów zaufania**, z wyjątkiem prawa do wnoszenia uwag do protokołu (art. 50 § 2 Kodeksu wyborczego).

Nie mogą oni wykonywać żadnych czynności członka komisji, pomagać głosującym w głosowaniu ani udzielać im wyjaśnień.

DZIENNIKARZE

NAZWA
podtytuł pisma

LEGITYMACJA PRASOWA
nr
Zaswiadczam, że Pan/i

legitymująca/się dowodem osobistym
nr wydanym przez

jest redaktorem miesięcznika kulturalnego
NAZWA

Proszę o okazanie pomocy przy
zbieraniu dla nas materiałów prasowych.

Xawery Yperkowski
redaktor naczelny

legitymacja ważna do końca r

- ważna legitymacja dziennikarska lub inny dokument potwierdzający reprezentowanie redakcji;
- obowiązek zgłoszenia przewodniczącemu komisji oraz stosowanie się do zarządzeń mających na celu zapewnienie powagi i tajności głosowania;
- Zakaz przeprowadzania wywiadów w lokalu, w którym odbywa się głosowanie;
- Zakaz przebywania w lokalu przed rozpoczęciem głosowania oraz po jego zakończeniu.

Dopuszczalne jest, po uzyskaniu zgody przewodniczącego komisji oraz osób, których wizerunek jest utrwalany, **filmowanie i fotografowanie przebiegu głosowania.**

Nie jest potrzebna zgoda okręgowej komisji wyborczej.

Za zgodą właściwej okręgowej komisji wyborczej dopuszczalne jest sfilmowanie i sfotografowanie przez przedstawicieli prasy momentu otwierania przez obwodową komisję wyborczą urny wyborczej i wyjmowania z niej kart do głosowania. Po wykonaniu tej czynności przedstawiciele prasy obowiązani są niezwłocznie opuścić lokal komisji.

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (przed otwarciem lokalu)

- **Przewodniczący komisji wyznacza członka komisji, który przebywając w bezpośredniej bliskości urny zapewnia jej nienaruszalność oraz przestrzeganie przez wyborców zasad dotyczących tajności głosowania, tj. czuwa, aby wyborcy wrzucali karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.**
- Urny nie wolno wynosić z lokalu wyborczego; dotyczy to również urny zasadniczej w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej.

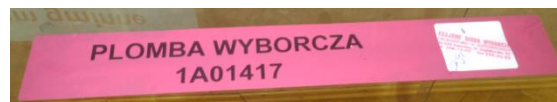
Urna musi pozostać zamknięta przez cały czas od zamknięcia aż do jej otwarcia po zakończeniu głosowania. Gdyby w tym czasie doszło do otwarcia urny, komisja odnotowuje to zdarzenie i wyjaśnia jego przyczynę w pkt 24 i 32 protokołów.

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (przed otwarciem lokalu)

Godzina 6.00 - nie później – Komisja 1/2 ustawowego składu

- sprawdza dostarczone dokumenty oraz swoją pieczęć
- ponownie przelicza karty do głosowania odrębnie do każdego wyborów:
wpisuje w odpowiednich punktach protokołów, karty należy rozłożyć według rodzaju wyborów – do Sejmu i do Senatu oraz referendum.
- **ostemplowuje wszystkie karty do głosowania swoją pieczęcią**
- rozkłada spis wyborców **wraz z osłoną na spis**
- sprawdza: czy wywieszono urzędowe obwieszczenia i informacje, czy nie należy usunąć elementów kampanii wyborczej (plakaty, napisy)
- sprawdza urnę, zamyka i opieczętowuje **lub zabezpiecza za pomocą jednorazowych plomb z unikalnym numerem. Numer ten wpisuje w protokole wewnętrznym**
- rotacyjne czuwanie nad urną

DZIEŃ GŁOSOWANIA OTWARCIE LOKALU

O godz. 7⁰⁰ komisja otwiera lokal. Od chwili rozpoczęcia głosowania do czasu zakończenia komisja wykonuje swoje zadania w składzie zapewniającym wyborcom udział w głosowaniu bez zakłóceń przy wydawaniu kart do głosowania lecz **nie mniejszym niż 1/2 ustawowego składu.**

**Głosowanie odbywa się w ciągu jednego dnia,
bez przerwy, między godziną 7⁰⁰ a 21⁰⁰.**

ZADANIA KOMISJI W TRAKCIE GŁOSOWANIA (7.00 – 21.00)

Jeżeli po wydrukowaniu kart nastąpiło:
- **skreślenie kandydata**
- **lub (oraz) unieważnienie rejestracji listy:**

Nie drukuje się nowych kart

Okręgowa Komisja Wyborcza:

1. **Zawiadamia** obwodowe komisje wyborcze.
2. **Sporządza informację** o nowym, prawidłowym brzmieniu karty przez odwzorowanie właściwego arkusza tej karty ze skreślonym nazwiskiem kandydata lub unieważnioną listą kandydatów oraz o warunkach ważności głosu oddanego na takiej karcie.

Obwodowa Komisja Wyborcza:

1. **Umieszcza** otrzymaną informację o skreśleniach i nowym brzmieniu karty w lokalu przy obwieszczeniu o zarejestrowanych listach kandydatów
2. **Informuje** o tym ustnie wyborców przy wydawaniu karty do głosowania.

Niedopuszczalne jest dokonywanie przez komisję jakichkolwiek skreśleń i adnotacji na kartach do głosowania.

**OBWIESZCZENIE
OKRĘGOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 18 października**

w sprawie skreślenia kandydata na posła

Obwód wyborczy nr 1 KARTA DO GŁOSOWANIA
w wyborach do Rady Gminy Iłkowiec w dniu 21 października 2022 r. ○ ○ ○

LISTA KANDYDATÓW A. DĄBNIŃCH

1. ☐ ZDZIAŁ KAT	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 10
2. ☐ SALA A. KOT	skreślenie przez OKRĘGOWĄ KOMISJĘ WYBORCZĄ	LISTA NUMER 11
3. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 12
4. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 13
5. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 14
6. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 15
7. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 16
8. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 17
9. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 18
10. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 19
11. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 20
12. ☐ LISTA KANDYDATÓW	skreślenie przez WYBORCZĄ	LISTA NUMER 21

Informacja
1. Jeżeli kandydata, na którego chcesz zgłosować,
2. Podkreśl "X" na listach kandydatów i nazwisk
tego kandydata
3. Jeżeli kandydata, na którego chcesz zgłoszyć, nie ma na liście kandydatów, to proszę o
kandydata, to proszę o kandydata
4. Jeżeli "X" to co najmniej dwie listy przysługujące na wyborczych kartach

Stempel okręgowej komisji wyborczej

OBOWIĄZKI INFORMACYJNE KOMISJI

Na wniosek wyborcy komisja jest obowiązana wyjaśnić mu sposób głosowania w poszczególnych wyborach oraz warunki ważności głosu, zgodnie z informacjami umieszczonymi na karcie do głosowania.

Wyjaśnienie to nie może zawierać elementów agitacyjnych.

➤ Na prośbę wyborcy niepełnosprawnego, komisja jest obowiązana do przekazania ustnie treści obwieszczeń wyborczych w zakresie:

- informacji o komitetach wyborczych biorących udział w wyborach
- zarejestrowanych kandydatów i listach kandydatów.

Przekaz dotyczący kandydatów i list kandydatów powinien się ograniczać do poinformowania wyborcy o liczbie zarejestrowanych list kandydatów w danym okręgu, ich numerach i ew. numerze, na której lista jest umieszczona na karcie do głosowania, oraz o liczbie kandydatów, a także imionach i nazwiskach kandydatów na konkretnej wskazanej przez wyborcę liście kandydatów.

Czynności te wykonuje przewodniczący komisji lub zastępca przewodniczącego w obecności innego członka komisji.

PRZED WYDANIEM KART KOMISJA:

- 1) Sprawdza tożsamość wyborcy - na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu z fotografią pozwalającym na identyfikację tej osoby (w tym również dokument, który utracił ważność, pod warunkiem że ustalenie tożsamości na jego podstawie nie budzi wątpliwości.).

Tożsamość wyborcy może zostać także stwierdzona na podstawie mTożsamości
Sprawdzenia tożsamości wyborcy należy dokonać w sposób minimalizujący ryzyko
ujawnienia danych osobowych wyborcy osobom trzecim.

- 2) Sprawdza czy wyborca jest ujęty w spisie wyborców.
- 3) Sprawdza, czy w rubryce spisu wyborców „Uwagi” odpowiadającej nazwisku danego wyborcy nie jest umieszczona informacja o wysłaniu do niego pakietu wyborczego. **W przypadku umieszczenia takiej informacji komisja odmawia wydania kart do głosowania.** Jeżeli wyborca poinformuje komisję, że nie otrzymał pakietu wyborczego, wówczas przewodniczący komisji lub jego zastępca telefonicznie potwierdza w dziale ewidencji ludności urzędu gminy, czy urząd posiada informację o nedoręczeniu temu wyborcy pakietu. W przypadku potwierdzenia przez urząd nedoręczenia pakietu dwóch członków komisji, w tym przewodniczący lub jego zastępca, skreśla adnotację w spisie o wysłaniu pakietu, w to miejsce wpisuje adnotację „pakiet nedoręczony” i opatrują ją parafami (przewodniczącego komisji lub zastępcy i członka komisji), a komisja wydaje wyborcy karty do głosowania.

Przy wykonywaniu powyższych czynności komisja **obowiązkowo** korzysta z osłony na spis wyborców zapewniającej ochronę danych osobowych.

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA (ochrona danych osobowych)

Niedopuszczalne jest robienie zdjęć lub nagrywanie spisu wyborców.

Niewykonywanie lub niewłaściwe wykonywanie obowiązku ochrony danych skutkować może odpowiedzialnością za naruszenie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

Zgodnie z art. 154 § 5a Kodeksu wyborczego członkowie komisji, m.in. w trakcie przebywania w lokalu wyborczym, korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych i ponoszą odpowiedzialność jak funkcjonariusze publiczni. Nie oznacza to jednak, że osoby te są funkcjonariuszami publicznymi. W związku z tym opublikowanie zdjęć zrobionych w lokalu wyborczym zarówno przez przedstawicieli mediów, jak i przez wyborców może wiązać się z odpowiedzialnością cywilną związaną z opublikowaniem wizerunków osób uczestniczących w głosowaniu, członków komisji lub mężów zaufania albo obserwatorów społecznych bez ich zgody.

WYDAWANIE KART WYBORCOM

Komisja wydaje po jednej karcie do głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu oraz referendum zwracając uwagę czy wydawane karty są ostemplowane pieczęcią komisji. Wyborca potwierdza fakt otrzymania kart własnoręcznym podpisem w przeznaczony na to rubryce spisu wyborców.

Jeżeli wyborca nie potwierdzi własnoręcznym podpisem odbioru kart do głosowania, komisja odmawia ich wydania. Jedynie w przypadku gdy wyborca okaże komisji dokument potwierdzający, że jest osobą niepełnosprawną o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności członek komisji wydający karty do głosowania wraz z przewodniczącym lub zastępcą przewodniczącego stwierdza fakt wydania kart oraz przyczynę braku podpisu osoby otrzymującej karty.

Przy czynności potwierdzania przez wyborców otrzymania kart **należy zwrócić szczególną uwagę, by podpisy składane były w miejscach (w linii) odpowiadających ich nazwiskom.** W przypadku gdy komisja zauważy, że osoba podpisała się w linii przy nazwisku innego wyborcy, wskazuje tej osobie właściwe miejsce w spisie do złożenia podpisu, a podpis złożony w niewłaściwym miejscu skreśla. Skreślenie opatruje się adnotacją „podpis w nieprawidłowym miejscu” i parafami członka komisji oraz przewodniczącego komisji lub jego zastępcy.

Komisja, na żądanie wyborcy, zobowiązana jest wydać zaświadczenie potwierdzające wzięcie udziału w głosowaniu lub potwierdzające odmowę wydania kart.

WYDAWANIE KART WYBORCOM

**Przed wydaniem kart wydający sprawdza czy są
ostemplowane pieczęcią komisji!**

Karty bez pieczęci komisji są kartami nieważnymi!

**Komisja odmawia ponownego wydania kart niezależnie
od przyczyn uzasadniających to żądanie!**

W przypadku, gdy wyborca odmówił przyjęcia jednej z kart do głosowania w rubryce „Uwagi” umieszcza się adnotację i opatruje ją czytelnym podpisem. Adnotacja w rubryce „Uwagi” powinna brzmieć odpowiednio „bez Sejmu”, „bez Senatu”, „bez referendum”. Jeżeli wyborca, który odmówił przyjęcia jednej z kart do głosowania, następnie będzie chciał otrzymać kartę – komisja wydaje tę kartę wyborcy.

KARTA DO GŁOSOWANIA
w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu
LISTY KANDYDATÓW NA POSŁÓW

Okręg wyborczy nr

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

73,50 mm

10,00 mm

54,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9,00 mm

70,50 mm

76,50 mm

6,00 mm

9

**Miejsce na
pieczęć
komisji
obwodowej**

WZÓR

Załącznik nr 3

Okręg wyborczy nr

(siedziba okręgowej komisji wyborczej)

KARTA DO GŁOSOWANIA
w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
w dniu

(symbol graficzny komitetu
wyborczego)

KANDYDACI NA SENATORA

01. ☐
zgłoszony(-a) przez
(nazwa lub skrót nazwy fundacji wylosowanej)
02. ☐
zgłoszony(-a) przez
.....
03. ☐
zgłoszony(-a) przez
.....
04. ☐
zgłoszony(-a) przez
.....
05. ☐
zgłoszony(-a) przez
.....
- ☐
zgłoszony(-a) przez
.....

INFORMACJA

1. Znajdź kandydata, na którego chcesz zagłosować.
2. Postaw znak „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku tego kandydata.
3. Jeżeli postawisz znak „X” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

WZÓR

Okręg wyborczy nr
w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu
LISTY KANDYDATÓW NA POSŁÓW

KARTA DO GŁOSOWANIA

Lista nr
Lista nr
Lista nr
Lista nr
Lista nr

01 ☐
02 ☐
03 ☐
04 ☐
05 ☐
06 ☐
07 ☐
08 ☐
09 ☐
10 ☐
11 ☐
12 ☐
13 ☐
14 ☐
15 ☐
16 ☐
17 ☐
18 ☐
19 ☐
20 ☐
21 ☐
22 ☐
23 ☐
24 ☐
25 ☐
26 ☐
27 ☐
28 ☐
29 ☐
30 ☐
31 ☐
32 ☐
33 ☐
34 ☐
35 ☐
36 ☐
37 ☐
38 ☐
39 ☐
40 ☐

Informacja
1. Znajdź listę kandydatów, na którą chcesz zagłosować.
2. Postaw znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata wyłącznie na tej liście.
3. Jeżeli postawisz znak „X” na więcej niż jednej liście kandydatów, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

Miejsce na
pieczęć
komisji
obwodowej

WZÓR

Załącznik nr 3

Okręg wyborczy nr
.....
(siedziba okręgowej komisji wyborczej)

KARTA DO GŁOSOWANIA
w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
w dniu

KANDYDACI NA SENATORA

(symbol graficzny komisji
wyborczej)

01. ☐
zgłoszony(-a) przez
(nazwa lub skrót nazwy komisji wyborczej)

02. ☐
zgłoszony(-a) przez
03. ☐
zgłoszony(-a) przez
04. ☐
zgłoszony(-a) przez
05. ☐
zgłoszony(-a) przez
.....
zgłoszony(-a) przez

INFORMACJA

1. Znajdź kandydata, na którego chcesz zagłosować.
2. Postaw znak „X” w kratce wyłącznie przy nazwisku tego kandydata.
3. Jeżeli postawisz znak „X” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

○ ○

KARTA DO GŁOSOWANIA

w referendum ogólnokrajowym zarządzonym przez
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 15 października 2023 r.

- 1) Czy popierasz wyprzedaż majątku państwowego podmiotom zagranicznym, prowadzącą do utraty kontroli Polek i Polaków nad strategicznymi sektorami gospodarki?

☐ TAK

☐ NIE

- 2) Czy popierasz podniesienie wieku emerytalnego, w tym przywrócenie podwyższonego do 67 lat wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn?

☐ TAK

☐ NIE

- 3) Czy popierasz likwidację bariery na granicy Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Białorusi?

☐ TAK

☐ NIE

- 4) Czy popierasz przyjęcie tysięcy nielegalnych imigrantów z Bliskiego Wschodu i Afryki, zgodnie z przymusowym mechanizmem relokacji narzucanym przez biurokrację europejską?

☐ TAK

☐ NIE

INFORMACJA

1. Głosujący odpowiada oddzielnie na poszczególne pytania, stawiając znak „X” w kratce obok odpowiedzi pozytywnej „TAK” albo w kratce obok odpowiedzi negatywnej „NIE”.
2. Jeżeli w odpowiedzi na dane pytanie postawisz znak „X” w obu kratkach albo nie postawisz znaku „X” w żadnej kratce, Twój głos będzie nieważny.
3. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

Miejsce na
pieczęć
komisji
obwodowej

Przykład

PREZYDENT MIASTA
Otwock

CZĘŚĆ A SPISU WYBORCÓW

Obwód głosowania nr 1
MIASTO Otwock

Wyborca
potwierdza
otrzymanie kart
swoim podpisem

Lp.	Nazwisko i imiona	Nr ewidencyjny PESEL	Adres zamieszkania			Potwierdzenie przez wyborcę otrzymania karty: Głosowanie w dniu	Uwagi
			miejsowość	ulica	Nr budynku Nr lokalu		
1.	Kowalski Jan	57070175707	Otwock	Cicha	1/1	✓ Kowalski	bez Sejmu Kowalski
2.	Kowalska Maria, Joanna	60041881045	Otwock	Cicha	1/1	✓ Kowalska	bez Senatu Kowalska
3.	Kowalski Tomasz	80111419014	Otwock	Cicha	1/1		
4.	Wysocki Tadeusz	36010163456	Otwock	Cicha	1/2	Wysocki	bez referendum Wysocki
5.	Włocławekski Ireneusz	85122168742	Otwock	Cicha	1/3	Jan Kowal	pełnomocnik Jan Kowal
6.	Jankowski Jan	65021216872	Otwock	Cicha	2/1		
7.	Michalska Michalina	70030324841	Otwock	Cicha	2/3		wysłano pakiet wyborczy

Wyborcy mogą
składać
podpisy bez
odwracania
spisu

Głosujący na
podstawie
pełnomocnictwa

W przypadku odmowy
przyjęcia karty należy
umieścić odpowiednią
adnotację i ją parafować

Informacja o wysłanym
pakiecie wyborczym

DOPISYWANIE DO SPISU OSÓB UPRAWNIONYCH

Dodatkowy formularz spisu wyborców, na którym komisja dopisuje wyborców w dniu głosowania, powinien zawierać oznaczenie „**Dodatkowy formularz spisu wyborców**”. Członek komisji dopisujący na tym formularzu wyborcę w dniu głosowania każdorazowo, obok imienia i nazwiska osoby dopisanej, umieszcza swoją parafę. Po zakończeniu głosowania dodatkowy formularz spisu wyborców powinien zostać opatrzony pieczęcią komisji oraz podpisany przez przewodniczącego komisji lub jego zastępcę. Komisja nie jest uprawniona do dokonywania jakichkolwiek innych zmian w spisie wyborców.

DOPISANIE WYBORCY DO SPISU

W dniu głosowania komisja dopisuje do spisu:

- osobę przedkładającą zaświadczenie o prawie do głosowania - zaświadczenie należy zatrzymać i dołączyć do spisu,
- osobę pominiętą w spisie, jeżeli udokumentuje ona, iż stale zamieszkuje na terenie obwodu głosowania, a urząd gminy, na żądanie komisji, bezwzględnie potwierdzi telefonicznie, że osoba ta jest wpisana do rejestru wyborców i pominięcie jest wynikiem pomyłki powstałej przy sporządzaniu spisu;
- w obwodach odrębnych – osobę, która przybyła do szpitala (zakładu pomocy społecznej) w przeddzień wyborów;
- osobie nieujętej w spisie wyborców w związku z umieszczeniem w spisie wyborców w obwodzie odrębnym (np. w szpitalu, sanatorium, areszcie śledczym), **która opuściła to miejsce przed dniem głosowania**. Wtedy wyborca musi udokumentować ten fakt.

Komisja nie jest uprawniona do dokonywania jakichkolwiek innych zmian w spisie wyborców

Wzór zaświadczenia o prawie do głosowania

Urząd Miasta Otwock
ul. Kościuszki 12
05-100 Otwock

Otwock dnia 21-09-2023 r.

ZAŚWIADCZENIE O PRAWIE DO GŁOSOWANIA

PL/2023

Niniejsze zaświadczenie uprawnia

1. Imię (imiona) Jan Antoni

2. Nazwisko Nowak

3. Imię ojca Adam

4. Nr ewidencyjny PESEL 50010100011

5. Nr paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość*

6. Adres zamieszkania:

a) gmina (miasto, dzielnica) Otwock

b) miejscowość Otwock

c) ulica Polna

d) nr domu 10

e) nr mieszkania 2

7. Obywatelstwo *

do głosowania w dniu 15.10.2023 r , w obwodzie miejsca pobytu w wyborach:

~~Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu pierwszego głosowania/~~

~~Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu ponownego głosowania/~~

~~Do Sejmu i Senatu /do Parlamentu Europejskiego/~~

~~Uzupełniających do Senatu w okręgu wyborczym nr ... **~~

młodszy referent

Jan Nowak

* Wypełnia się w przypadku obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

** Niepotrzebne skreślić

GŁOSOWANIE PRZEZ PEŁNOMOCNIKA

- Komisja dopuszcza do głosowania osoby posiadające pełnomocnictwo do głosowania w imieniu wyborcy, który udzielił pełnomocnictwa.
- Przed wydaniem kart do głosowania komisja sprawdza, czy wyborca, który udzielił pełnomocnictwa jest ujęty w spisie wyborców, a także czy wyborca nie głosował wcześniej osobiście oraz czy w spisie nie odnotowano, że pełnomocnictwo wygasło z innej przyczyny lub zostało cofnięte.
- Po stwierdzeniu, że wyborca nie głosował osobiście, pełnomocnictwo nie wygasło, nie zostało cofnięte, komisja odnotowuje nazwisko i imię (imiona) pełnomocnika w spisie wyborców w rubryce „Uwagi” odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko wyborcy, wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”.
- Akt pełnomocnictwa do głosowania załącza się do spisu i odnotowuje fakt głosowania przez pełnomocnika na otrzymanej liście wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa.
- Pełnomocnik potwierdza fakt otrzymania kart własnym czytelnym podpisem.
- Komisja odmawia wydania pełnomocnikowi kart do głosowania i zatrzymuje akt pełnomocnictwa w przypadku wcześniejszego głosowania osobistego wyborcy, wygaśnięcia lub cofnięcia pełnomocnictwa.
- Komisja nie dopuści do głosowania wyborcy, którego pełnomocnik wziął wcześniej udział w głosowaniu w jego imieniu.

Wykaz sporządzonych aktów pełnomocnictwa do głosowania

Pieczęć nagłówkowa urzędu gminy

L.p.	NR AKTU	3. DANE WYBORCY			4. DANE PEŁNOMOCNIKA			NR WNIOSKU	DATA SPORZĄDZENIA AKTU	DATA COFNIĘCIA LUB WYGAŚNIĘCIA PEŁNOMOCNICTWA	UWAGI
		Imię (imiona)nazwisko	Imię ojca	Nr PESEL	Imię (imiona)nazwisko	Imię ojca	Nr PESEL				

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

Komisja przeprowadza głosowanie korespondencyjnie, postępując w sposób określony w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 11 września 2023 r., ustalając na bieżąco:

- 1) liczbę otrzymanych kopert zwrotnych;
- 2) liczbę kopert zwrotnych, w których nie było oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu;
- 3) liczbę kopert zwrotnych, w których oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu nie było podpisane przez wyborcę;
- 4) liczbę kopert zwrotnych, w których nie było koperty na kartę do głosowania;
- 5) liczbę kopert zwrotnych, w których znajdowała się niezaklejona koperta na kartę do głosowania;
- 6) liczbę kopert na kartę do głosowania wrzuconych do urny.

W przypadku gdy informacje z punktów 2-5 dotyczą jednej koperty, należy je uwzględnić w każdym z tych punktów. Dane, o których mowa, są zapisywane na arkuszu pomocniczym prowadzonym przez wskazanego członka komisji pod nadzorem przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego komisji.

NAKŁADKA NA KARTY DO GŁOSOWANIA

W przypadku, **gdy wyborca zażąda wydania mu wraz z kartami do głosowania nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a**, komisja informuje wyborcę o konieczności dostarczenia nakładek z urzędu gminy. Jednocześnie **komisja niezwłocznie informuje urząd gminy o konieczności pilnego doręczenia do tego obwodu głosowania nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a**.

Na czas oczekiwania komisja zapewnienia wyborcy i ewentualnie osobie mu towarzyszącej miejsca do siedzenia, a także miejsce zapewniające wyborcy komfort oddania głosu z wykorzystaniem nakładki, mając na względzie format kart wykorzystywanych w danym obwodzie. **Ponadto w czasie oczekiwania jeden z członków komisji powinien poinformować wyborcę o sposobie głosowania oraz warunkach ważności głosu. Po doręczeniu przez przedstawiciela urzędu gminy nakładek sporządzonych w alfabecie Braille'a, komisja wraz z kartami do głosowania wydaje je wyborcy niepełnosprawnemu.**

Komisja informuje wyborcę, że po oddaniu głosu obowiązany jest on zwrócić komisji nakładki na karty. Komisja zwraca uwagę, aby wyborca wraz z kartami nie wrzucił nakładek do urny. Po oddaniu głosu przez wyborcę nakładki zwracane są przedstawicielowi urzędu gminy, który powinien poczekać na ich zwrot, a następnie odwieźć je do urzędu gminy.

W przypadku utraty nakładek lub ich zniszczenia komisja niezwłocznie informuje o tym wójta.

PRZEBIEG GŁOSOWANIA

Karty do głosowania wyborcy powinni wrzucać do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna (art. 52 § 6 Kodeksu wyborczego).

Niedopuszczalne jest głosowanie za członka rodziny lub za inną osobę z wyjątkiem głosowania przez pełnomocnika.

Osobie niepełnosprawnej, na jej prośbę, **może pomagać w głosowaniu inna osoba**, w tym także niepełnoletnia; pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter; nie może ona polegać na sugerowaniu głosującemu sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tej osoby; dopuszczalne jest, aby na życzenie osoby niepełnosprawnej **w miejscu zapewniającym tajność głosowania przebywała osoba udzielająca pomocy.**

Pomocy w głosowaniu nie może udzielać członek komisji, mąż zaufania, obserwator społeczny, ani obserwator międzynarodowy (art. 53 i 103c § 2 Kodeksu wyborczego).

Przeprowadzanie głosowania poza lokalem możliwe jest wyłącznie w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej przy zastosowaniu urny pomocniczej

REZERWA KART DO GŁOSOWANIA

Komisja na bieżąco sprawdza liczbę podpisów w spisie potwierdzających otrzymanie karty przez wyborców

W przypadku gdy liczba ta przekroczy 70% liczby otrzymanych przez komisję kart do głosowania, komisja obowiązana jest powiadomić właściwą okręgową komisję wyborczą, za pośrednictwem wójta, o możliwej potrzebie uruchomienia dla niej kart z rezerwy.

Natomiast **gdy liczba ta przekroczy 80% liczby otrzymanych przez komisję kart do głosowania, komisja występuje do okręgowej komisji wyborczej, za pośrednictwem wójta, o wydanie kart z rezerwy**

ZAPEŁNIENIE URNY WYBORCZEJ

Komisja czuwa, aby nie doszło do przepełnienia urny wyborczej.

Otwieranie urny przy wykonywaniu tego zadania jest niedopuszczalne.

Jeżeli komisja stwierdzi, że urna uległa przepełnieniu, powinna:

- zakleić oraz opieczetować wlot tej urny i wykorzystać drugą urnę, jeżeli została dostarczona przed rozpoczęciem głosowania lub niezwłocznie zwrócić się do urzędu o dostarczenie drugiej urny. Urna, która uległa przepełnieniu pozostaje w lokalu wyborczym.

Przed rozpoczęciem stosowania drugiej urny komisja sprawdza, czy:

- jest ona pusta, a następnie zamyka ją i opieczetowuje.

Obie urny powinny być ustawione w takim miejscu, by były przez cały czas głosowania widoczne dla członków komisji i mężów zaufania, obserwatorów społecznych oraz międzynarodowych.

WYNOŚZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Komisja zwraca uwagę, by wyborcy nie wynosili kart do głosowania poza lokal wyborczy.

Jeżeli komisja:

- zauważy, że wyborca wyniósł kartę na zewnątrz
- otrzyma informacje, że w lokalu lub poza nim oferowane jest odstąpienie karty

**obowiązana jest niezwłocznie zawiadomić
Policję**

Komisja zwraca również uwagę, aby wyborcy nie wrzucali do urny innych przedmiotów niż karty do głosowania.

**Fakty te należy opisać w pkt 24 i 32
protokołów głosowania.**

MELDUNEK O FREKWENCJI

TYLKO SEJM I SENAT

BEZ REFERENDUM

12⁰⁰

17⁰⁰

Nie ustala się i nie przekazuje danych o frekwencji w trakcie głosowania w referendum. Niedopuszczalne jest podawanie danych o frekwencji w referendum do czasu podania do publicznej wiadomości protokołu głosowania w referendum

Obwodowe komisje wyborcze, w miarę możliwości, przystępują do ustalenia danych jeszcze przed upływem godzin sprawozdawczych. Niezwłocznie po upływie godzin sprawozdawczych obwodowe komisje wyborcze ustalają dane:

➡ o liczbie osób uprawnionych do głosowania (liczba osób umieszczonych w spisie wyborców, łącznie z osobami dopisanymi przez komisję);

➡ o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania, w trakcie głosowania (suma podpisów potwierdzających otrzymanie kart do głosowania łącznie z adnotacjami odmowy podpisu bądź odmowy przyjęcia kart).

MELDUNEK O FREKWENCJI

Po ustaleniu tych danych komisja przekazuje je do Państwowej Komisji Wyborczej za pośrednictwem systemu informatycznego.

W przypadku braku możliwości wprowadzenia danych do systemu informatycznego, dane z komisji obwodowej przekazuje się za pośrednictwem pełnomocników ustanowionych przez okręgową komisję wyborczą, upoważnionych do telefonicznego przyjęcia danych od komisji obwodowych (do urzędu miasta, gminy) na ustalony wcześniej numer telefonu

najpóźniej do godziny:

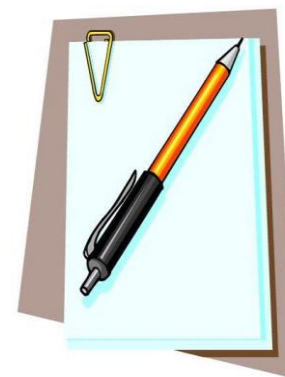
12³⁰

17³⁰

MELDUNEK O FREKWENCJI

Meldunek powinien zawierać
następujące informacje:

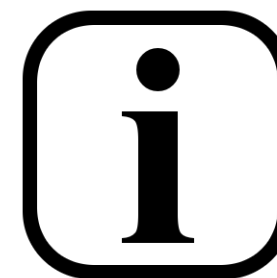
- ✓ Numer obwodu;
- ✓ Adres komisji (miejscowość);
- ✓ Imię i nazwisko przewodniczącego (jeśli informację przekazuje z-ca lub inny członek komisji podaje nazwisko przewodniczącego oraz własne);
- ✓ Liczbę osób uprawnionych do głosowania; czyli osób ujętych w spisie (łącznie z dopisanymi przez komisję)
- ✓ Liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania.

PODANIE FREKWENCJI DO PUBLICZNEJ WIADOMOŚCI

Informację o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania, obwodowa komisja wyborcza udostępnia na drzwiach wejściowych do lokalu wyborczego, niezwłocznie po przekazaniu Państwowej Komisji Wyborczej danych.

Informację podpisuje przewodniczący komisji lub jego zastępca i opatruje ją pieczęcią komisji

ZAMKNIĘCIE LOKALU WYBORCZEGO

GODZ. 21.00

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

O godz. 21.00 komisja zamyka lokal

- osobom przybyłym do lokalu przed 21⁰⁰ należy umożliwić oddanie głosu;
- w obwodach odrębnych komisja może zarządzić wcześniejsze zakończenie głosowania, pod warunkiem że **wszyscy wyborcy wpisani do spisu oddali swoje głosy – zawiadomić właściwą okręgową komisję wyborczą i osobę kierującą jednostką;**

Zarządzenie wcześniejszego zakończenia głosowania może nastąpić nie wcześniej niż o godzinie 18⁰⁰, ale protokół można podać do publicznej wiadomości nie wcześniej niż o godz. 21.00

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

- w lokalu poza członkami obwodowej komisji mogą przebywać:
 - 1) mężowie zaufania,
 - 2) obserwatorzy społeczni,
 - 3) obserwatorzy międzynarodowi
- nie mogą oni pomagać komisji w ustalaniu wyników głosowania,
- oraz osoba odpowiedzialna za obsługę informatyczną.

Wyłącznie w czasie otwierania urny i wyjmowania z niej kart dopuszczalna jest obecność w lokalu przedstawicieli prasy

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

Po opuszczeniu lokalu przez ostatniego wyborcę komisja zabezpiecza otwór urny wyborczej, zaklejając go **paskiem papieru opatrzonym pieczęcią komisji i podpisami jej członków;**

Jeżeli komisja otrzymała jednorazowe plomby (nalepki foliowe) opatrzone unikatowym numerem, za ich pomocą zabezpiecza wlot urny. Na naklejce etykiety należy postawić pieczęć komisji.

Unikatowy numer plomby przewodniczący komisji wpisuje do wewnętrznego protokołu.

Należy pamiętać, że każda próba odklejenia nalepki spowoduje pojawienie się na niej napisu informującego o tym fakcie.

USTALANIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA

Czynności związane z ustaleniem wyników głosowania w obwodzie i sporządzeniem protokołów głosowania w obwodzie komisja wykonuje wspólnie, wszyscy obecni członkowie.

Nie jest dopuszczalne tworzenie z członków komisji grup roboczych, które wykonywałyby oddzielnie czynności po zakończeniu głosowania.

USTALANIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA

Komisja ustala wyniki głosowania i sporządza protokoły głosowania w obwodzie:

- w wyborach do Sejmu RP,
- w wyborach do Senatu RP,
- w referendum,

wykorzystując w tym celu dostarczone formularze protokołów.

Ustalając wyniki głosowania, obwodowa komisja wyborcza, przy wykonywaniu czynności związanych ze sporządzaniem protokołów głosowania w obwodzie, jest zobowiązana do rygorystycznego przestrzegania zasad opisanych w rozdziale VI uchwały Nr 211/2023 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 września 2023 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej i Senatu Rzeczypospolitej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA PRZED OTWRCIEM URNY

Komisja wypełnia protokoły w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP oraz w referendum.

Komisja postępuje w następujący sposób:

w pierwszej kolejności komisja dokonuje rozliczenia kart do głosowania. Odrębnie dla wyborów do Sejmu RP i wyborów do Senatu RP oraz w referendum. W punkcie 1 protokołów wpisuje ustalone przed rozpoczęciem głosowania liczby otrzymanych kart, dane te należy wpisać w obu formularzach protokołów (wpisuje się faktyczną liczbę otrzymanych przez komisję kart – liczby te mogą być różne):

PROTOKÓŁ GŁOSOWANIA W OBWODZIE NA LISTY KANDYDATÓW NA POSŁÓW

1	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą kart do głosowania, ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania z uwzględnieniem ewentualnych kart otrzymanych z rezerwy		1	2	0	0
---	--	--	---	---	---	---

PROTOKÓŁ GŁOSOWANIA W OBWODZIE NA KANDYDATÓW NA SENATORA

1	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą kart do głosowania, ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania z uwzględnieniem ewentualnych kart otrzymanych z rezerwy		1	1	8	0
---	--	--	---	---	---	---

PROTOKÓŁ GŁOSOWANIA W OBWODZIE

1	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję do spraw referendum kart do głosowania, ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania z uwzględnieniem ewentualnych kart otrzymanych z rezerwy		1	1	8	0
---	---	--	---	---	---	---

UWAGA: od bieżącego slajdu, zasady ustalania wyników głosowania oraz sposób sporządzenia protokołu głosowania w obwodzie, będą takie same dla wszystkich wyborów oraz wszystkich protokołów głosowania.

ROZLIZENIE KART DO GŁOSOWANIA PRZED OTWRCIEM URNY

Kolejną czynnością komisji jest ustalenie liczby wyborców uprawnionych do głosowania.

Ustalenia tego dokonuje się na podstawie liczby osób umieszczonych w spisie łącznie z osobami dopisanymi przez komisję w trakcie głosowania na dodatkowym formularzu spisu.

- **Liczbę tę wpisuje się w punkcie 2 protokołów głosowania.**
- **Liczby uprawnionych do głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu oraz referendum muszą być równe.**

1	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą kart do głosowania ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania		1	2	0	0
---	---	--	---	---	---	---

2	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania (<i>umieszczonych w spisie, z uwzględnieniem dodatkowych formularzy</i>) w chwili zakończenia głosowania		1	0	9	1
3	Liczba niewykorzystanych kart do głosowania			3	9	2
4	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (<i>liczba podpisów w spisie oraz adnotacje o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie</i>)					

Następnie komisja przelicza niewykorzystane karty do głosowania – liczby te mogą być różne. Liczby te wpisuje się w punkcie 3 właściwego protokołu głosowania.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA PRZED OTWRCIEM URNY

1	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą kart do głosowania ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania		1	2	0	0
2	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania (<i>umieszczonych w spisie, z uwzględnieniem dodatkowych formularzy</i>) w chwili zakończenia głosowania		1	0	9	1
3	Liczba niewykorzystanych kart do głosowania			3	9	2
4	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (<i>liczba podpisów w spisie oraz adnotacje o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie</i>)			8	0	8

Kolejną czynnością komisji jest ustalenie liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania do Sejmu i do Senatu oraz referendum – na podstawie podpisów w spisie wyborców, zwracając szczególną uwagę na adnotacje „bez Sejmu”, „bez Senatu”, „bez referendum” oraz „podpis niemożliwy”.

Liczby te wpisuje się w punkcie 4 właściwego protokołu.

Lp.	Nazwisko i imiona	Nr ewidencyjny PESEL	Adres zamieszkania				Potwierdzenie przez wyborcę otrzymania kart(y) do głosowania	Uwagi
			mięscowosc	ulica	nr domu	nr mieszkania		
1.	Kowalska Janina	57070175797	Otwock	Cicha	1	1	Kowalska	bez Sejmu
2	Michalski Maciej	35052803695	Otwock	Cicha	33	3	Michalski	

SPIS WYBORCÓW

dodać liczby
uprawnionych ze
wszystkich kart spisu
uwzględniając
adnotacje
+
zsumować
podpisy i
adnotacje ze
wszystkich kart
spisu

Lp.	Nazwisko i imiona	Nr ewidencyjny PESEL	Adres zamieszkania				Potwierdzenie przez wyborcę otrzymania kart(y) do głosowania	Uwagi
			mięscowosc	ulica	nr domu	nr mieszkania		
1.	Kowalski Jan	57070775707	Otwock	Cicha	1	1	Kowalski	
2.	Kowalska Maria, Joanna	60041881045	Otwock	Cicha	1	1	Kowalska	bez Senatu
3.	Kowalski Tomasz	80111419014	Otwock	Cicha	1	1		podpis niemożliwy
4.	Wysocki Tadeusz	36010163456	Otwock	Cicha	1	2	Wysocki	
5.	Włocławski Ireneusz	85122168742	Otwock	Cicha	1	3		
6.	Jankowski Jan	65021216872	Otwock	Cicha	2	1	Jan Nowak	pełnomocnik Jan Nowak
7.	Michalska Michalina	70030324841	Otwock	Cicha	2	3		

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA
PRZED OTWRCIEM URNY

1	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą kart do głosowania ustalona przez komisję przed przeliczeniem przed rozpoczęciem głosowania			1	2	0	0	=
2	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania (umieszczonych w spisie, z uwzględnieniem dodatkowych formularzy) w chwili zakończenia głosowania			1	0	9	1	
3	Liczba niewykorzystanych kart do głosowania					3	9	2
4	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (liczba podpisów w spisie oraz adnotacje o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie)					8	0	8

Na podstawie ustalonych danych komisja dokonuje rozliczenia kart do głosowania – ustala, czy suma liczby kart niewykorzystanych (pkt 3) i liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania (pkt 4), jest równa liczbie kart, które komisja otrzymała (pkt 1) – jeśli tak nie jest, przypuszczalna przyczyna musi być omówiona w punkcie 16 lub 25 właściwego protokołu.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA PRZED OTWRCIEM URNY

Następnie Komisja ustala liczbę wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze, na podstawie .

Liczbę wpisuje się w punkcie 5 protokołów.

5	Liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze					1
6	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania w lokalu komisji oraz w głosowaniu korespondencyjnym (<i>łącznie</i>)			8	0	9

Uwaga! Suma liczb z pkt 4 i 5 **musi być** równa liczbie z pkt 6.

Suma liczb z pkt 4 i 5 musi być równa liczbie z pkt 6 protokołu.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA PRZED OTWRCIEM URNY

Następnie Komisja ustala liczbę wyborców głosujących przez pełnomocnika. Ustalenia tego dokonuje się na podstawie liczby podpisów pełnomocników głosujących w imieniu wyborców ujętych w spisie .

Liczbę wpisuje się w punkcie 7 protokołów.

7	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika (<i>liczba kart do głosowania wydanych na podstawie aktów pełnomocnictwa otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą</i>)					1
8	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania					6

Uwaga! Suma liczb z pkt 7 i 8 **musi być** mniejsza lub równa liczbie z pkt 4.

Przed przystąpieniem do sporządzania protokołów głosowania w obwodzie, komisja ustala liczbę wyborców, którzy głosowali na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania.

Liczbę tę należy ustalić po przeliczeniu zaświadczeń dołączonych do spisu wyborców.

Suma liczb z pkt 7 i 8 musi być mniejsza lub równa liczbie z pkt 4 protokołu.

USTALANIE WYNIKÓW GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

Komisja ustala liczby dotyczące głosowania korespondencyjnego. Ustaleń tych dokonują komisje, które w spisie wyborców miały zamieszczone adnotacje zawierające informacje o wysłaniu pakietu wyborczego do wyborcy. Pozostałe komisje w punktach 9–9e protokołów głosowania wpisują cyfrę „0”.

Liczbę wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze, ustala się na podstawie liczby adnotacji w spisie wyborców zawierających informacje o wysłaniu pakietu wyborczego do wyborcy.

Liczbę tę wpisuje się w punkcie 5 zarówno w protokole głosowania na listy kandydatów na posłów jak i w protokole głosowania w obwodzie na kandydatów na senatora oraz referendum.

Liczby te w protokołach muszą być równe.

9	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym					0
9a	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których nie było oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu					0
9b	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których oświadczenie nie było podpisane przez wyborcę					0
9c	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których nie było koperty na kartę do głosowania					0
9d	Liczba kopert zwrotnych , w głosowaniu korespondencyjnym w których znajdowała się niezaklejona koperta na kartę do głosowania					0
9e	Liczba kopert na kartę do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym wrzuconych do urny					0

Uwaga! Liczba z pkt. 9 nie może być większa od liczby z pkt. 5. Suma liczb z pkt 9a – 9e nie może być mniejsza od liczby z pkt 9.

USTALANIE WYNIKÓW CZYNNOŚCI PO OTWARCIU URNY

Po wypełnieniu wszystkich protokołów głosowania w zakresie punktów: 1 – 9e oraz 24 i 32, komisja odkłada protokół i podejmuje czynności związane z ustaleniem wyników głosowania.

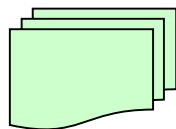
Komisja sprawdza, czy pieczęcie na urnie oraz na wlocie do urny lub jednorazowe plomby (nalepki foliowe) pozostały nienaruszone, po czym otwiera urnę i wyjmuje z niej karty do głosowania.

Zaleca się zachowanie staranności przy wyjmowaniu kart z urny, aby karty do głosowania nie zostały uszkodzone. Poza tym należy wyjmować karty do głosowania z urny wyborczej w taki sposób, aby nie uszkodzić urny.

Niedopuszczalne jest przewracanie wypełnionej urny wyborczej. W przypadku, gdy urna jest znacznie wypełniona należy w pierwszej kolejności wyjąć część kart do głosowania, a dopiero później, ewentualnie ostrożnie przechylić urnę wyborczą, zachowując przy tym szczególną ostrożność.

USTALANIE WYNIKÓW CZYNNOŚCI PO OTWARCIU URNY

W przypadku stwierdzenia, że w urnie znajdują się inne przedmioty niż karty do głosowania (np. czyste kartki papieru), komisja oddziela je od kart do głosowania, a informacje o ich odnalezieniu odnotowuje w:

- 1) w punkcie 24 protokołu głosowania na listy kandydatów na posłów, protokołu głosowania na kandydatów na senatorów,
- 2) w punkcie 32 protokołu głosowania w referendum

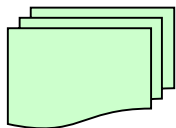

USTALANIE WYNIKÓW CZYNNOŚCI PO OTWARCIU URNY

W pierwszej kolejności komisja po otwarciu urny i wyjęciu z niej kart, wyjmuje karty do głosowania ze znajdujących się w urnie kopert na kartę do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym i ustala ich liczbę. Liczbę tę ustala się odrębnie dla wyborów do Sejmu RP, wyborów do Senatu RP i referendum. Liczby te powinny odpowiadać liczbie adnotacji w rubryce spisu „Uwagi”, że wyborca głosował korespondencyjnie. Różnica jest możliwa tylko, gdy koperta na kartę do głosowania była pusta lub, gdy w kopercie nie znajdowały się karty dla wszystkich rodzajów wyborów. Sytuację tę komisja opisuje w punkcie 24 i 32 właściwego protokołu głosowania. Koperty na kartę do głosowania, z których wyjęto karty, komisja pakuje w pakiet, opisuje go i odkłada.

USTALANIE WYNIKÓW CZYNNOŚCI PO OTWARCIU URNY

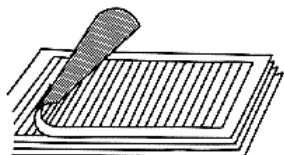
Następnie komisja przegląda wszystkie karty i wydziela z nich karty całkowicie przedarte na dwie lub więcej części, których nie bierze się pod uwagę przy obliczeniach. Karty takie należy zapakować w pakiet, opieczętować go i opisać.

Komisja oddziela karty do głosowania w wyborach do Sejmu od kart do głosowania w wyborach do Senatu oraz kart w referendum.

Karty
referendum

Karty Sejm

Karty Senat

Następnie karty te liczy i odpowiednie liczby wpisuje w punkcie 10 właściwego protokołu głosowania.

KARTY WYJĘTE Z URNY

Liczba ta powinna się
równać liczbie
wyborców, którym
wydano karty (pkt 4)

10.	Liczba kart wyjętych z urny			8	0	8
10a.	w tym liczba kart wyjętych z kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym					0

Uwaga! Liczba z pkt. 10. pomniejszona o liczbę z pkt. 10a. powinna być równa liczbie z pkt. 4. Dodatkowo liczba z pkt. 10a nie może być większa od liczby z pkt. 10e; jeśli tak nie jest — przypuszczalną przyczynę należy omówić w punkcie 17.

Komisje, w których nie było kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym, w punkcie 10a wpisują cyfrę „0”.

Jeżeli liczba kart wyjętych z urny (pkt 10) pomniejszona o liczbę kart wyjętych z kopert (pkt 10a) nie jest równa liczbie wyborców, którym wydano karty (pkt 4) – przypuszczalną przyczynę należy opisać w punkcie 17 protokołu głosowania kandydatów na posłów, głosowania na senatorów i punkcie 26 protokołu głosowania w referendum

KARTY NIEWAŻNE I KARTY WAŻNE

Suma tych liczb musi się równać liczbie kart wyjętych z urny (pkt10)

11.	Liczba kart nieważnych (<i>be pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub innej urzędowo ustalone</i>)					1
12.	Liczba kart ważnych			8	0	7

Uwaga! Suma liczb z pkt. 11. i 12. **musi** być równa liczbie z pkt. 10
Jeśli w pkt 11 liczba jest większa niż 0, przyczynę należy opisać w pkt 18.

18.** Uwagi o przypuszczalnej przyczynie wystąpienia kart nieważnych (pkt. 11); jeżeli liczba w pkt. 9 wynosi 0, wpisać „brak kart nieważnych”: ***Z urny wyjęto kartę bez pieczęci komisji.***

27.** Uwagi o przypuszczalnej przyczynie wystąpienia kart nieważnych (pkt. 11); jeżeli liczba w pkt. 9 wynosi 0, wpisać „brak kart nieważnych”: ***Z urny wyjęto kartę bez pieczęci komisji.***

Komisja wydziela i liczy karty nieważne, tj. inne niż urzędowo ustalone lub nieopatrzone pieczęcią komisji – oddzielnie karty do Sejmu, do Senatu oraz w referendum.

Ustalane liczby kart nieważnych wpisuje się w punkcie 11 właściwego protokołu.

Karty nieważne należy zapakować w pakiety, opieczętować i opisać.

Pozostałe karty są kartami ważnymi i na ich podstawie ustala się wyniki głosowania. Liczbę kart ważnych wpisuje się w punkcie 12 właściwego protokołu.

Do dalszych czynności należy **pozostawić karty ważne w wyborach do Sejmu**, a ważne karty do głosowania w wyborach do Senatu i referendum należy zapakować tymczasowo w odrębne pakiety, opisać je i opieczętować. **Pakiety te muszą pozostać w pomieszczeniu**, w którym komisja ustala wyniki głosowania.

ZGODNOŚĆ ARYTMETYCZNA

Suma liczb z pkt 3 i 4
powinna się równać liczbie
kart otrzymanych - pkt 1

1.	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą kart do głosowania ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania	1	2	0	0
3.	Liczba niewykorzystanych kart do głosowania		3	9	2
4.	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (<i>liczba podpisów w spisie oraz adnotacje o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie</i>)		8	0	8

Liczba z pkt 10 pomniejszona o liczbę z pkt 10a powinna się równać liczbie kart wydanych - pkt 4

10.	Liczba kart wyjętych z urny		8	0	8
10a.	w tym liczba kart wyjętych z kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym				0

Suma liczb z pkt 11 i 12 musi się równać liczbie kart wyjętych z urny - pkt 10

11.	Liczba kart nieważnych (<i>be pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub inne niż urzędowo ustalone</i>)				1
12.	Liczba kart ważnych		8	0	7

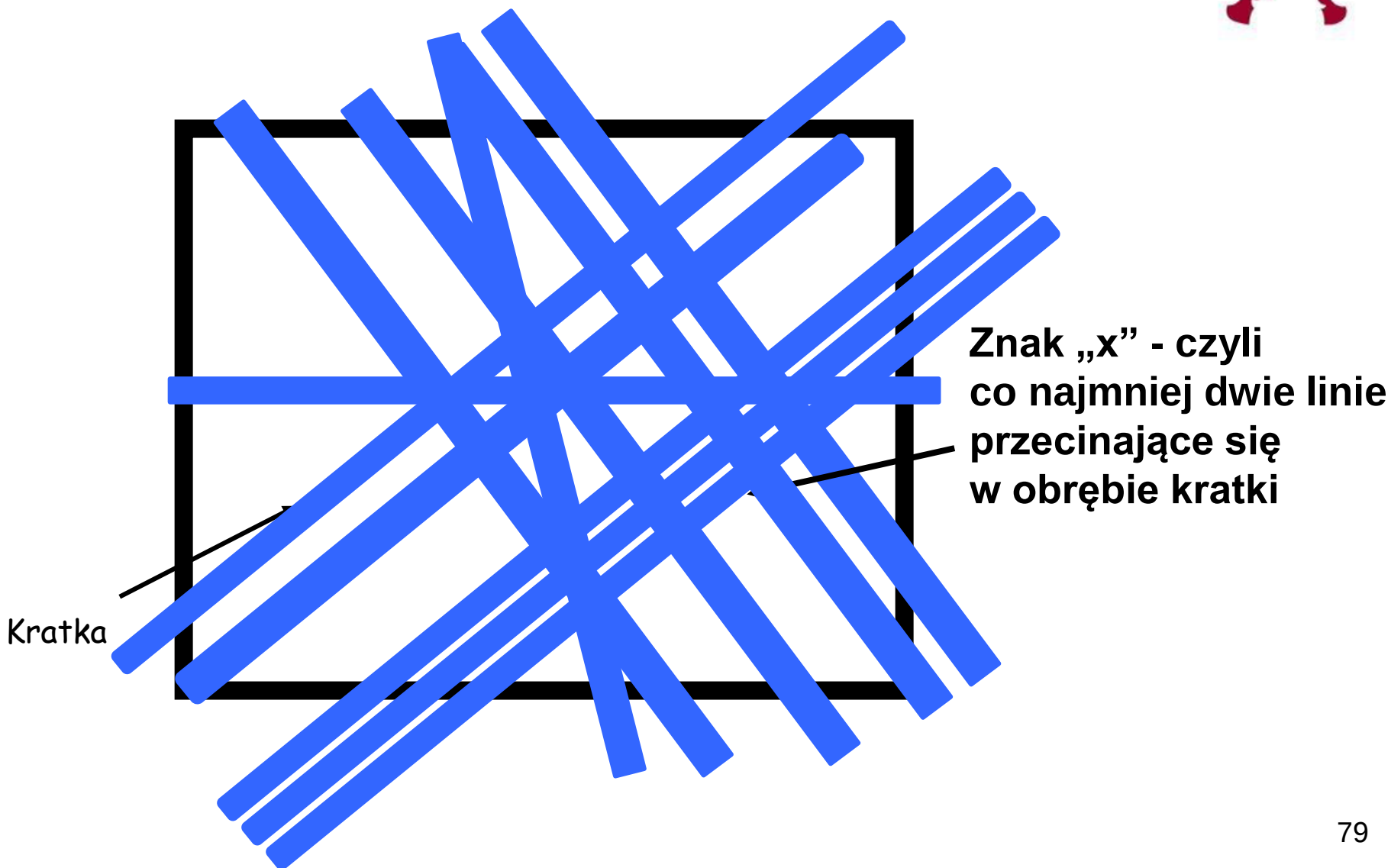
GŁOSY NIEWAŻNE I GŁOSY WAŻNE SEJM I SENAT

- Komisja ustala z kart ważnych liczbę głosów nieważnych oraz głosów ważnych oddanych na wszystkie listy kandydatów
- **Komisja jest obowiązana przejrzeć całą kartę do głosowania, a nie poprzestać na miejscu, w którym wyborca postawił znak „x”.**
- W trakcie przeglądania kart do głosowania komisja odkłada osobno karty z głosami nieważnymi i osobno karty z głosami ważnymi.
- Uznania głosu za nieważny komisja dokonuje po okazaniu karty wszystkim członkom komisji uczestniczącym w ustalaniu wyniku głosowania.

Ustalając, czy głos na karcie jest ważny, czy nieważny, komisja stosuje poniższe reguły:

- 1) **w przypadkach wątpliwych należy przyjmować, że znakiem „x” postawionym w kratce są co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki. Ustalenie, czy postawiony znak jest znakiem „x” w rozumieniu Kodeksu wyborczego oraz, czy postawiony jest on w kratce, czy poza nią, należy do komisji;**
- 2) **wszelkie znaki, wykreślenia, przekreślenia, w tym również i znak „x” postawiony przez wyborcę poza przeznaczoną na to kratką, traktuje się jako dopiski, które nie wpływają na ważność głosu;**
- 3) **wszelkie inne znaki niż znak „x”, tj. niebędące co najmniej dwiema liniami, które przecinają się w obrębie kratki, naniesione w obrębie kratki, również nie wpływają na ważność głosu.**

ZNAK „X”

GŁOSY WAŻNE - SEJM

Wyborca może głosować tylko na jedną listę i na jednego kandydata z tej listy, stawiając na karcie do głosowania znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego z kandydatów z tej listy, przez co wskazuje jego pierwszeństwo do otrzymania mandatu (art. 227 Kodeksu wyborczego); tak oddane głosy wyborców są głosami ważnymi.

Głos uznaje się za ważny także, gdy wyborca postawił znak „x”:

- **na jednej liście przy nazwisku dwóch lub więcej kandydatów.** Głos taki traktuje się jako oddany na tego kandydata spośród tych, przy których postawiono znak „x”, którego nazwisko jest umieszczone wyżej na tej liście;
- **wyłącznie przy nazwisku skreślonego kandydata.** Głos taki traktuje się jako oddany na listę bez wskazania pierwszeństwa do uzyskania mandatu;
- **przy nazwisku skreślonego kandydata oraz przy nazwisku innego kandydata z tej samej listy.** Głos taki traktuje się jako oddany na nieskreślonego kandydata;
- **przy nazwisku kandydata skreślonego z jednej listy i przy nazwisku kandydata z innej (ale tylko jednej) listy.** Głos taki traktuje się jako oddany na nieskreślonego kandydata z tej innej listy;
- **przy nazwisku kandydata z unieważnionej listy i przy nazwisku kandydata z innej (ale tylko jednej) listy.** Głos taki traktuje się jako oddany na kandydata z listy, której rejestracja nie została unieważniona.

WZÓR

Okręg wyborczy nr

.....

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu r.

LISTY KANDYDATÓW NA POSŁÓW

Lista nr	Lista nr	Lista nr	Lista nr	Lista nr
01	01	01	01	01
02	02	02	02	02
03	03	03	03	03
04	04	04	04	04
05	05	05	05	05
06	06	06	06	06
07	07	07	07	07
08	08	08	08	08
09	09	09	09	09
10	10	10	10	10
11	11	11	11	11
12	12	12	12	12
13	13	13	13	13
14	14	14	14	14
15	15	15	15	15
16	16	16	16	16
17	17	17	17	17
18	18	18	18	18
19	19	19	19	19
20	20	20	20	20
21	21	21	21	21
22	22	22	22	22
23	23	23	23	23
24	24	24	24	24
25	25	25	25	25
26	26	26	26	26
27	27	27	27	27
28	28	28	28	28
29	29	29	29	29
30	30	30	30	30
31	31	31	31	31
32	32	32	32	32
33	33	33	33	33
34	34	34	34	34
35	35	35	35	35
36	36	36	36	36
37	37	37	37	37
38	38	38	38	38
39	39	39	39	39
40	40	40	40	40

GŁOS WAŻNY

Informacja

1. Znajdź listę kandydatów, na którą chcesz zgłaszać.
2. Postaw znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata wyłącznie na tej liście.
3. Jeżeli postawisz znak „X” na więcej niż jednej liście kandydatów, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

WZÓR

Okręg wyborczy nr

.....

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu r.

LISTY KANDYDATÓW NA POSŁÓW

Lista nr	Lista nr	Lista nr	Lista nr	Lista nr
01	01	01	01	01
02	02	02	02	02
03	03	03	03	03
04	04	04	04	04
05	05	05	05	05
06	06	06	06	06
07	07	07	07	07
08	08	08	08	08
09	09	09	09	09
10	10	10	10	10
11	11	11	11	11
12	12	12	12	12
13	13	13	13	13
14	14	14	14	14
15	15	15	15	15
16	16	16	16	16
17	17	17	17	17
18	18	18	18	18
19	19	19	19	19
20	20	20	20	20
21	21	21	21	21
22	22	22	22	22
23	23	23	23	23
24	24	24	24	24
25	25	25	25	25
26	26	26	26	26
27	27	27	27	27
28	28	28	28	28
29	29	29	29	29
30	30	30	30	30
31	31	31	31	31
32	32	32	32	32
33	33	33	33	33
34	34	34	34	34
35	35	35	35	35
36	36	36	36	36
37	37	37	37	37
38	38	38	38	38
39	39	39	39	39
40	40	40	40	40

GŁOS WAŻNY

Informacja

1. Znajdź listę kandydatów, na którą chcesz zgłaszać.
2. Postaw znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata wyłącznie na tej liście.
3. Jeżeli postawisz znak „X” na więcej niż jednej liście kandydatów, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

GŁOS WAŻNY

1. Znajdź listę kandydatów, na którą chcesz zagłosować.
2. Pożółż znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata **wyłącznie na tej liście**.
3. Jeżeli postawisz znak „X” na więcej niż jednej liście kandydatów, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej **dwie linie** przecinające się wewnątrz kratki.

GŁOSY NIEWAŻNE - SEJM

Za nieważny uznaje się głos, gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

- postawił znak „x” przy nazwiskach dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list;
- nie postawił znaku „x” przy nazwisku żadnego kandydata;
- postawił znak „x” wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy, której rejestrację unieważniono.

Wyodrębnione karty z głosami nieważnymi komisja liczy i ich łączną liczbę ustaloną zgodnie z pkt 84 i 86 wpisuje w **punkcie 13 protokołu głosowania**. Następnie komisja dokonuje oceny przyczyny nieważności głosu i rozkłada oddzielnie karty według przyczyny nieważności głosu.

- W punkcie 13a protokołu głosowania wpisuje się liczbę głosów nieważnych z powodu postawienia znaku „x” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list.
- W punkcie 13b protokołu głosowania wpisuje się liczbę głosów nieważnych z powodu niepostawienia znaku „x” obok nazwiska żadnego kandydata.
- W punkcie 13c protokołu głosowania wpisuje się liczbę głosów nieważnych z powodu postawienia znaku „x” wyłącznie obok nazwiska kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona.

Karty ważne z głosami nieważnymi należy zapakować w odrębne pakiety – według przyczyn nieważności głosu – opieczętować je i opisać.

WZÓR

Okręg wyborczy nr

KARTA DO GŁOSOWANIA

w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu r.

LISTY KANDYDATÓW NA POSŁÓW

Lista nr

Lista nr

Lista nr

Lista nr

Lista nr

01

02

03

04

05

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

GŁOS NIEWAŻNY

Informacja

1. Znajdź listę kandydatów, na którą chcesz zgłaszać.
2. Postaw znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata wyłącznie na tej liście.
3. Jeżeli postawisz znak „X” na więcej niż jednej liście kandydatów, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

Informacja

1. Znajdź listę kandydatów, na którą chcesz zagłosować.
2. Postaw znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata **wyłącznie na tej liście**.
3. Jeżeli postawisz znak „X” na więcej niż jednej liście kandydatów, Twój głos będzie nieważny.
4. Znak „X” to co najmniej dwie linie przecinające się wewnątrz kratki.

86

GŁOSY NIEWAŻNE

PUNKT 13 PROTOKOŁÓW - SEJM

13	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					5
13a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list					3
13b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
13c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona					0

Uwaga! Suma liczb z pkt. 13a – 13c **musi być** równa liczbie z pkt. 13.

GŁOSY WAŻNE - SEJM

Komisja liczy **głosy ważne**
i ich liczbę wpisuje **w punkcie 14 protokołu głosowania.**

Następnie komisja

- ❖ sumuje liczby głosów nieważnych (**punkt 13 protokołu**)
- ❖ i głosów ważnych (**punkt 14 protokołu**)
- ❖ i porównuje wynik z wcześniej wpisaną liczbą kart ważnych (**punkt 12 protokołu**).

Liczby te **muszą być równe**. Jeżeli występuje rozbieżność, należy **poszukać przyczyny błędu** i po sprostowaniu obliczeń właściwe liczby wpisać do protokołu głosowania.

GŁOSY WAŻNE PUNKT 14 PROTOKOŁÓW - SEJM

13	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					5
13a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list					3
13b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
13c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona					0

Uwaga! Suma liczb z pkt. 13a – 13c **musi być** równa liczbie z pkt. 13.

14	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów (<i>z kart ważnych</i>)			8	0	2
----	--	--	--	---	---	---

Uwaga! Suma liczb z pkt. 13 i 14 **musi być** równa liczbie z pkt. 12

WYPEŁNIANIE PUNKTU 15 PROTOKOŁU - SEJM

Komisja ustala – na podstawie kart z głosami ważnymi – **liczbę głosów ważnych oddanych na każdą z list kandydatów na posłów.**

W tym celu odrębnie grupuje karty z głosami oddanymi na poszczególne listy.

Następnie komisja oblicza liczbę kart z głosami ważnymi oddanymi na każdą z list i wpisuje ją przy numerze listy i nazwie lub skrócie nazwy komitetu wyborczego na przygotowanych wcześniej arkuszach pomocniczych – odrębnych dla każdej listy z jej numerem i oznaczeniem nazwą lub skrótem nazwy oraz nazwiskami i imionami umieszczonych na niej kandydatów.

ARKUSZ POMOCNICZY

Wybory do SEJMU

Obwód głosowania nr W
gmina/miasto

Okręg wyborczy Nr 5

ARKUSZ POMOCNICZY
WYBORY DO SEJMU RP

LISTA NR – KOMITET WYBORCZY

LICZBA GŁOSÓW WAŻNYCH ODDANYCH NA LISTĘ: →

Lp.	Nazwisko i imiona	LICZBA ODDANYCH GŁOSÓW WAŻNYCH NA POSZCZEGÓLNYCH KANDYDATÓW	Suma głosów
1.	JANKOWSKA Janina	+++++++	
2.	CZAPOWSKI Dawid		
3.	EUROPEJSKI Filip		
4.	GROCHOWSKI Henryk		
5.	RYBAK Stefan	++++++	
6.	JĄKAŁSKI Jerzy		
7.	KLAKIERSKA Lucyna		
8.	NAZWISKO i Imię		
9.	ADAMSKI Norbert		
...	ZIÓŁKO Jan		

RAZEM

+

=

15. Na poszczególne listy kandydatów i umieszczonych na nich kandydatów oddano następujące liczby głosów ważnych:

Lista Nr *Numer listy i nazwa komitetu wyborczego jak na karcie do głosowania*

Liczba głosów ważnych oddanych na listę:					
--	--	--	--	--	--

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1.	<i>Nazwiska i imiona kandydatów jak na karcie do głosowania</i>					
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
RAZEM:						

Uwaga! Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów z danej listy (rubryka Razem) równa się liczbie głosów ważnych oddanych na tę listę. Wyjątek od tej zasady może dotyczyć listy na której znajduje się nazwisko kandydata skreślonego z listy

Przykład

Ustalenie wyników głosowania na poszczególne listy oraz umieszczonych na nich kandydatów

Lista nr <u>100</u> —		Komitet Wyborczy ABC	
(nr listy)		(oznaczenie listy nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego)	
Liczba głosów ważnych oddanych na listę:		1 9 4	
Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:			
1.	JANKOWSKA Janina		4 5
2.	CZAPOWSKI Dawid		2 8
3.	EUROPEJSKI Filip		7
4.	GROCHOWSKI Henryk		6
5.	RYBAK Stefan		3 3
6.	JĄKAŁSKI Jerzy		2 6
7.	KLAKIERSKA Lucyna		2 0
8.	MAM Nikodem		0
9.	OLSZTYŃSKA Paulina		3 2
10.	TATARSKI Adam		0
11.	LIPIEC Anna		0
...	ADAMSKI Norbert		3 7
40.	ZIÓŁKO Jan		0
Razem		1 9 4	
Uwaga! Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów z danej listy (rubryka „Razem”) równa się liczbie głosów ważnych oddanych na tę listę. Wyjątek od tej zasady może dotyczyć listy, na której znajduje się nazwisko kandydata skreślonego z listy.			

Stanowi sumę głosów z rubryki „Razem”

W przypadku
+ gdy nie było skreśleń, wartości te muszą być identyczne

=

Przykład

Ustalenie wyników głosowania na poszczególne listy okręgowe oraz umieszczonych na nich kandydatów

Lista nr **12** — **Komitet Wyborczy BCD**
(nr listy) (oznaczenie listy nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego)

Liczba głosów ważnych oddanych na listę: **1 8 4**

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1.	MADEJ Bogdan			4	6
2.	GACEK Donald			2	8
3.	HAKER Franciszek				5
4.	BAGIETKA Hanna				3
5.	WAWER Stefan			3	7
6.	MAJ Janina			2	6
7.	DRUKARZ Leszek	X	X	X	X
8.	RUMUN Wojciech				0
9.	DZIKI Piotr			3	2
10.	SASANKA Urszula				0
11.	RAFA Wiktor				7
...	AGENT Adam			3	0
26.	HEL Paulina				0
Razem				1	7

Kandydat skreślony po wydrukowaniu kart

Stanowi sumę głosów z rubryki „Razem” + głosy oddane na kandydatów skreślonych z tej listy

+

=

GŁOSY NIEWAŻNE - SENAT

Za nieważny uznaje się głos, gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

- postawił znak „x” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata;
- nie postawił znaku „x” przy nazwisku żadnego kandydata;
- postawił znak „x” tylko przy nazwisku kandydata skreślonego przez okręgową komisję wyborczą.

Wyodrębnione karty z głosami nieważnymi komisja liczy i ich łączną liczbę ustaloną wpisuje **w punkcie 13 protokołu głosowania**. Następnie komisja dokonuje oceny przyczyny nieważności głosu i rozkłada oddzielnie karty według przyczyny nieważności głosu.

- W punkcie 13a protokołu głosowania wpisuje się liczbę głosów nieważnych z powodu postawienia znaku „x” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów.
- W punkcie 13b protokołu głosowania wpisuje się liczbę głosów nieważnych z powodu niepostawienia znaku „x” obok nazwiska żadnego kandydata.
- W punkcie 13c protokołu głosowania wpisuje się liczbę głosów nieważnych z powodu postawienia znaku „x” wyłącznie obok skreślonego nazwiska kandydata.

Karty ważne z głosami nieważnymi należy zapakować w odrębne pakiety – według przyczyn nieważności głosu – opieczętować je i opisać.

GŁOSY NIEWAŻNE

PUNKT 13 PROTOKOŁÓW - SENAT

13	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					5
13a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów					3
13b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
13c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok skreślonego nazwiska kandydata					0

Uwaga! Suma liczb z pkt. 13a – 13c **musi być** równa liczbie z pkt. 13.

GŁOSY WAŻNE - SENAT

Wyborca może głosować na jednego kandydata, stawiając na karcie do głosowania znak „x” z lewej strony obok jego nazwiska (art. 268 § 1 Kodeksu wyborczego).

Jeżeli wyborca postawił znak „x” przy nazwisku kandydata skreślonego oraz przy nazwisku innego kandydata, to głos taki jest ważny i zaliczany kandydatowi, którego nazwisko nie zostało skreślone.

GŁOSY WAŻNE - SENAT

Komisja liczy **głosy ważne**
i ich liczbę wpisuje **w punkcie 14 protokołu głosowania.**

Następnie komisja

- ❖ sumuje liczby głosów nieważnych (**punkt 13 protokołu**)
- ❖ i głosów ważnych (**punkt 14 protokołu**)
- ❖ i porównuje wynik z wcześniej wpisaną liczbą kart ważnych (**punkt 12 protokołu**).

Liczby te **muszą być równe**. Jeżeli występuje rozbieżność, należy **poszukać przyczyny błędu** i po sprostowaniu obliczeń właściwe liczby wpisać do protokołu głosowania.

GŁOSY WAŻNE

PUNKT 14 PROTOKOŁÓW - SENAT

13	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					5
13a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów					3
13b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
13c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok skreślonego nazwiska kandydata					0

Uwaga! Suma liczb z pkt. 12a – 12c **musi być** równa liczbie z pkt. 13.

14	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkich kandydatów (<i>z kart ważnych</i>)			8	0	2
----	---	--	--	---	---	---

Uwaga! Suma liczb z pkt. 13 i 14 **musi być** równa liczbie z pkt. 12

ZGODNOŚĆ ARYTMETYCZNA

11.	Liczba kart nieważnych (<i>be pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub inne niż urzędowo ustalone</i>)					1
12.	Liczba kart ważnych			8	0	7
13.	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					5
13a.	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów					3
13b.	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
13c.	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok skreślonego nazwiska kandydata					0
14	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkie kandydatów (<i>z kart ważnych</i>)			8	0	2

=

+

**Suma liczb z pkt 13 i 14
musi się równać liczbie z pkt 12**

WYPEŁNIANIE PUNKTU 15 PROTOKOŁU - SENAT

Komisja ustala – na podstawie kart z głosami ważnymi – **liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów na senatora.**

Ustalenia tego komisja dokonuje na przygotowanych wcześniej arkuszach pomocniczych z nazwiskami i imionami wszystkich kandydatów na senatora.

Ustaloną liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów komisja wpisuje **w punkcie 15 protokołu głosowania** odpowiednio przy nazwiskach poszczególnych kandydatów.

Sumę liczb głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów wpisuje się w rubryce „Razem”.

ARKUSZ POMOCNICZY

Wybory do SENATU

Obwód głosowania nr W
gmina/miasto

Okręg wyborczy Nr 5

ARKUSZ POMOCNICZY
WYBORY DO SENATU RP

Lp.	Nazwisko i imiona	LICZBA ODDANYCH GŁOSÓW WAŻNYCH NA POSZCZEGÓLNYCH KANDYDATÓW	Suma głosów
1.	ADAMSKI Norbert		
2.	CZAPOWSKI Dawid		
3.	GROCHOWSKI Henryk	+++++++	10
4.	JANKOWSKA Janina		
5.			
6.	KLAKIERSKA Lucyna		4
7.	NAZWISKO i Imię	++++++	14
8.			
9.			
...	ZIÓŁKO Jan		
RAZEM			

+

=

WYPEŁNIANIE PUNKTU 15 PROTOKOŁU - SENAT

15. Poszczególni kandydaci otrzymali następujące liczby głosów ważnych:

1.	<i>Nazwiska i imiona kandydatów jak na karcie do głosowania</i>					
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
RAZEM:						

Uwaga! Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów z danej listy (rubryka Razem) równa się liczbie głosów ważnych oddanych na tę listę. Wyjątek od tej zasady może dotyczyć listy na której znajduje się nazwisko kandydata skreślonego z listy

ZGODNOŚĆ ARYTMETYCZNA

11.	Liczba kart nieważnych (<i>be pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub inne niż urzędowo ustalone</i>)					1
12.	Liczba kart ważnych			8	0	7

=

13.	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					5
13a.	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów					3
13b.	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
13c.	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok skreślonego nazwiska kandydata					0

+

14	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkich kandydatów (<i>z kart ważnych</i>)			8	0	2
----	---	--	--	---	---	---

15. Poszczególni kandydaci otrzymali następujące liczby głosów ważnych:

1.	<i>Nazwiska i imiona kandydatów jak na karcie do głosowania</i>					
...						
RAZEM:				8	0	2

Uwaga! Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów z danej listy (rubryka Razem) **musi** być równa liczbie z pkt 14. Liczba głosów uzyskanych przez któregokolwiek z kandydatów nie może być większa niż liczba z pkt 14.

WYPEŁNIANIE PUNKTÓW 16 – 24 (Sejm / Senat)

IV. UWAGI I ADNOTACJE

16.**) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy sumą liczb z pkt 3 i 4 a liczbą z pkt 1; jeżeli różnica nie występuje, wpisać „brak uwag”:

17.**) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt 10 pomniejszoną o liczbę z pkt 10a a liczbą z pkt 4, a także o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt 10a a liczbą z pkt 9e; jeżeli różnice nie występują, wpisać „brak uwag”:
.....

18.**) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie wystąpienia kart nieważnych (pkt 11); jeżeli liczba w pkt 11 wynosi 0, wpisać „brak kart nieważnych”:

19.**) W trakcie głosowania wydano następujące zarządzenia; jeżeli nie wydano, wpisać „brak zarządzeń”:

20. Liczba mężów zaufania w obwodzie, jeżeli nie było mężów zaufania wpisać „0”:

21.**) Adnotacja o obecności mężów zaufania w obwodzie; wpisać liczbę mężów zaufania lub „brak mężów zaufania w obwodzie”:
.....

22.**) Adnotacja o wniesieniu uwag przez mężów zaufania z wymienieniem konkretnych zarzutów***); jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”:
.....

23.**) Adnotacja o wniesieniu uwag przez członków obwodowej komisji wyborczej z wymienieniem konkretnych zarzutów***); jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”:.....

24.**) Inne uwagi; jeżeli nie ma, wpisać „brak uwag”:

Komisja ma obowiązek ustosunkować się do zarzutów wniesionych przez mężów zaufania lub członków komisji, załączając do protokołu wyjaśnienia.

WYPEŁNIANIE PUNKTÓW 16 - 24

Uwaga:

w razie braku miejsca w protokole na opisanie przyczyn rozbieżności należy dokonać tego na oddzielnej kartce papieru, która stanowić będzie załącznik do protokołu. W protokole zaś należy zamieścić informację o sporządzeniu załącznika. Jeżeli niezgodność nie występuje, w punkcie przeznaczonym na „Uwagi” należy wpisać wyrazy „brak uwag”.

Powyższe dotyczy zasad wypełniania pozostałych punktów części protokołów – UWAGI I ADNOTACJE , tj. punktów 16-24 i 25-32.

GŁOSY NIEWAŻNE I GŁOSY WAŻNE REFERENDUM

- Na podstawie kart ważnych komisja ustala oddzielnie dla każdego pytania liczbę głosów ważnych oraz głosów nieważnych, a z głosów ważnych osobno pozytywnych „TAK” i negatywnych „NIE”.

Ustalając, czy głos na karcie jest ważny, czy nieważny, komisja stosuje poniższe reguły:

- 1) w przypadkach wątpliwych należy przyjmować, że znakiem „x” postawionym w kratce są co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki. Ustalenie, czy postawiony znak jest znakiem „x” w rozumieniu Kodeksu wyborczego oraz, czy postawiony jest on w kratce, czy poza nią, należy do komisji;
- 2) wszelkie znaki, wykreślenia, przekreślenia, w tym również i znak „x” postawiony przez wyborcę poza przeznaczoną na to kratką, traktuje się jako dopiski, które nie wpływają na ważność głosu;
- 3) wszelkie znaki graficzne naniesione w obrębie kratki, w tym w szczególności zamazanie kratki, przekreślenie znaku w kratce itp. powodują nieważność głosu w zakresie danego pytania.

Należy zwrócić szczególną uwagę, że kwestia znaków graficznych naniesionych w obrębie kratki, została odmiennie uregulowana w referendum.

GŁOSY NIEWAŻNE - REFERENDUM

Głosy nieważne, oddane na poszczególne pytania są to głosy na kartach, na których:

- 1) postawiono znak „X” w obu kratkach przy danym pytaniu;**
- 2) nie postawiono znaku „X” w żadnej z kratek przy danym pytaniu;**
- 3) w jednej lub obu kratkach przy danym pytaniu umieszczono znak lub znaki niebędące znakami „X” (także przekreślenia , zamazania itp.).**

Liczbę głosów nieważnych ustaloną odrębnie dla każdego pytania wpisuje się odpowiednio w punktach **13, 16, 19 i 22** protokołu głosowania w referendum.

GŁOSY WAŻNE - REFERENDUM

Komisja liczy **głosy ważne** i ich liczbę wpisuje w **punktach 14, 17, 20, 23 protokołu głosowania**.

Następnie komisja

- ❖ sumuje liczby głosów nieważnych (**punkty 13, 16, 19, 22 protokołu**)
- ❖ i głosów ważnych (**punkt 14, 17, 20, 23 protokołu**)
- ❖ i porównuje wynik z wcześniej wpisaną liczbą kart ważnych (**punkt 12 protokołu**).

Liczby te **muszą być równe**. Jeżeli występuje rozbieżność, należy **poszukać przyczyny błędu** i po sprostowaniu obliczeń właściwe liczby wpisać do protokołu głosowania.

GŁOSY WAŻNE - REFERENDUM

Ustalona odrębnie dla każdego pytania

- ✓ liczbę głosów pozytywnych „Tak” wpisuje się odpowiednio w punktach 15a, 18a, 21a i 24a protokołu głosowania w referendum,
- ✓ liczbę głosów negatywnych „Nie” wpisuje się odpowiednio w punktach 15b, 18b, 21b i 24b protokołu głosowania w referendum

USTALENIE WYNIKÓW

11	Liczba kart nieważnych (<i>innych niż urzędowo ustalone lub nieopatrzonych pieczęcią obwodowej komisji do spraw referendum</i>)					
12	Liczba kart ważnych					

Uwaga! Suma liczb z pkt. 11 i 12 **musi** być równa liczbie z pkt. 10.
Jeśli w pkt. 11 liczba jest większa niż 0, przyczynę należy opisać w pkt 27

II.A. PYTANIE 1.

13	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					
14	Liczba głosów ważnych (<i>z kart ważnych</i>)					

Uwaga! Suma liczb z pkt. 13 i 14 **musi** być równa liczbie z pkt. 12.

**Suma liczb z pkt 13 i 14
musi się równać liczbie z pkt 12**

15a	Liczba głosów pozytywnych „Tak”					
15b	Liczba głosów negatywnych „Nie”					

Uwaga! Suma liczb z pkt. 15a i 15b **musi** być równa liczbie z pkt. 14.

**Suma liczb z pkt 15a i 15b
musi się równać liczbie z pkt 14**

II.B. PYTANIE 2. **Suma liczb z pkt 16 i 17 musi się równać liczbie z pkt 12**

III.C. PYTANIE 3. **Suma liczb z pkt 19 i 20 musi się równać liczbie z pkt 12**

**Suma liczb z pkt 18a i 18b
musi się równać liczbie z pkt 17**

**Suma liczb z pkt 21a i 21b
musi się równać liczbie z pkt 20**

II.D. PYTANIE 4.

22	Liczba głosów nieważnych (<i>z kart ważnych</i>)					
23	Liczba głosów ważnych (<i>z kart ważnych</i>)					

Uwaga! Suma liczb z pkt.22 i 23 **musi** być równa liczbie z pkt. 12.

**Suma liczb z pkt 22 i 23
musi się równać liczbie z pkt 12**

24a	Liczba głosów pozytywnych „Tak”					
24b	Liczba głosów negatywnych „Nie”					

Uwaga! Suma liczb z pkt. 24a i 24b **musi** być równa liczbie z pkt. 23.

**Suma liczb z pkt 24a i 24b
musi się równać liczbie z pkt 23**

WYPEŁNIANIE PUNKTÓW 25 – 32 (referendum)

IV. UWAGI I ADNOTACJE

25.***) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy sumą liczb z pkt 3 i 4 a liczbą z pkt 1; jeżeli różnica nie występuje, wpisać „brak uwag”:

26.***) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt 10 pomniejszoną o liczbę z pkt 10a a liczbą z pkt 4, a także o przypuszczalnej przyczynie różnicy pomiędzy liczbą z pkt 10a a liczbą z pkt 9e; jeżeli różnice nie występują, wpisać „brak uwag”:
.....

27.***) Uwagi o przypuszczalnej przyczynie wystąpienia kart nieważnych (pkt 11); jeżeli liczba w pkt 11 wynosi 0, wpisać „brak kart nieważnych”:

28.***) W trakcie głosowania wydano następujące zarządzenia; jeżeli nie wydano, wpisać „brak zarządzeń”:

29. Liczba mężów zaufania w obwodzie, jeżeli nie było mężów zaufania wpisać „0”:

30.***) Adnotacja o obecności mężów zaufania w obwodzie; wpisać liczbę mężów zaufania lub „brak mężów zaufania w obwodzie”:
.....

33.***) Adnotacja o wniesieniu uwag przez mężów zaufania z wymienieniem konkretnych zarzutów***); jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”:
.....

31.***) Adnotacja o wniesieniu uwag przez członków obwodowej komisji wyborczej z wymienieniem konkretnych zarzutów***); jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”:.....

32.***) Inne uwagi; jeżeli nie ma, wpisać „brak uwag”:

Komisja ma obowiązek ustosunkować się do zarzutów wniesionych przez mężów zaufania lub członków komisji, załączając do protokołu wyjaśnienia.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

Po ręcznym sporządzeniu projektów protokołów głosowania w obwodzie na listy kandydatów na posłów, na kandydatów na senatora oraz w referendum w celu przygotowania ostatecznej treści protokołów, w szczególności w celu sprawdzenia poprawności dokonanych obliczeń, komisja wprowadza dane z protokołów do aplikacji „Protokoły obwodowe”, zwanej dalej „aplikacją”, dostarczonej komisji wraz z systemem informatycznym Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

- W każdym etapie prac w aplikacji, oprócz osoby odpowiedzialnej za obsługę informatyczną komisji, powinien brać udział przewodniczący komisji lub jego zastępca; przy tych czynnościach mogą być też obecni pozostali członkowie komisji, mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni oraz obserwatorzy międzynarodowi.
- Przewodniczący lub zastępca przewodniczącego komisji przekazuje osobie odpowiedzialnej za obsługę informatyczną sporządzone przez komisję projekty protokołów głosowania w obwodzie.
- Osoba ta wprowadza wszystkie dane z projektów protokołów do aplikacji.
- W trakcie wprowadzania danych aplikacja może sygnalizować na ekranie monitora błędy (w kolorze czerwonym) i ostrzeżenia (w kolorze niebieskim).
- Mimo tej sygnalizacji przygotowane dane liczbowe należy wprowadzić do końca.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

- Należy wydrukować zestawienie błędów.
- Obowiązkiem komisji jest ustalenie przyczyny błędu i jego usunięcie przez wprowadzenie w odpowiednich rubrykach prawidłowych danych liczbowych, **bowiem bez usunięcia błędów protokół nie może zostać wydrukowany.**
- W tym celu komisja powinna przeanalizować treść komunikatu o błędzie, sprawdzić odpowiednie dane liczbowe na arkuszach pomocniczych, sprawdzić prawidłowość działań arytmetycznych, a jeśli to jest konieczne – powtórzyć czynności związane z ustaleniem wyników głosowania.
- Wydrukowane zestawienie błędów podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji uczestniczące w ustalaniu wyników głosowania oraz opatruje się je pieczęcią komisji.
- Dokument ten nie jest przekazywany do okręgowej komisji wyborczej, lecz pozostaje w dokumentacji komisji obwodowej;

Uwaga:
błędy wyświetlane są na **czerwono**,
ostrzeżenia wyświetlane są na **niebiesko**.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

W przypadku gdy aplikacja nie sygnalizuje błędów (zostały usunięte lub ich nie było), a jedynie sygnalizuje ostrzeżenia, komisja wykonuje następujące czynności:

- **analizuje treść ostrzeżeń** i – w razie stwierdzenia ich zasadności – dokonuje korekty danych liczbowych,
- jeżeli natomiast komisja, po analizie ostrzeżeń, dojdzie do wniosku, że dane liczbowe są prawidłowe, powinna wpisać zajęte stanowisko na wydruku raportu ostrzeżeń,
- raport ostrzeżeń podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji uczestniczącej w ustalaniu wyników głosowania oraz opatruje się go pieczęcią komisji,
- komisja przekazuje wraz z protokołem do okręgowej komisji wyborczej podpisany wydruk raportu ostrzeżeń, jeśli uznała ostrzeżenia za niezasadne i nie dokonała korekty danych liczbowych.

Jeśli aplikacja sygnalizuje ostrzeżenia, raport ostrzeżeń musi być wydrukowany.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

Komisja bezwzględnie zobowiązana jest sprawdzić zgodność danych z wydrukowanymi protokołami z ustalonymi wynikami głosowania.

Sprawdzenia dokonuje się poprzez odczytanie na głos danych z wydrukowanych projektów protokołów i porównanie ich z danymi z ręcznie sporządzonych projektów protokołów przekazanych osobie odpowiedzialnej za obsługę informatyczną komisji.

UWAGA:

Analiza przyczyn wniesienia przez wyborców protestów wyborczych wskazuje, że częstym błędem komisji jest błędne wpisanie liczby otrzymanych głosów, przez różnych *(sąsiadujących ze sobą na liście)* kandydatów, z tej samej listy kandydatów.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

Co należy uczynić, gdy wydrukowano już wszystkie protokoły i stwierdzono konieczność poprawienia treści jednego z protokołów?

W przypadku wydrukowania z aplikacji protokołów głosowania jakakolwiek zmiana dokonana w protokole powoduje konieczność ponownego **wydrukowania wyłącznie tego protokołu.**

Wydrukowane protokoły głosowania w obwodzie, **w dwóch egzemplarzach**, podpisują wszyscy członkowie komisji obecni przy ich sporządzeniu, także ci, którzy wnieśli do nich uwagi; opatruje się je pieczęcią komisji.

Wszyscy członkowie komisji obecni przy sporządzeniu protokołów parafują wszystkie strony każdego protokołu.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW

- Należy uważać, by parafy członków komisji nie były umieszczane na kodzie symbolu systemu informatycznego.
- Należy sprawdzić, czy wszystkie strony protokołów zawierają ten sam unikatowy kod protokołu.

Przykład

- Należy sprawdzić, czy protokół jest kompletny tj. czy zawiera wszystkie strony.
- Należy sprawdzić, czy protokół podpisali wszyscy członkowie komisji obecni przy tej czynności. Czy umieszczono parafy wszystkich członków komisji na każdej stronie protokołu.
- Należy sprawdzić, czy do protokołu dołączono wszystkie załączniki wynikające z wpisów w poz. „UWAGI I ADNOTACJE” protokołów.
- Należy sprawdzić, czy protokół został opatrzony pieczęcią obwodowej komisji wyborczej.

PRZESŁANIE DANYCH Z PROTOKOŁÓW DO SYSTEMU INFORMATYCZNEGO WOW

UWAGA!!!

Czynność ta może być wykonana dopiero po uprzednim:

- wydrukowaniu prawidłowo sporządzonych protokołów głosowania,
- sprawdzeniu zgodności z projektem sporządzonym ręcznie,
- podpisaniu oraz parafowaniu protokołów przez wszystkich obecnych przy tej czynności członków komisji,
- opatrzeniu protokołów pieczęcią obwodowej komisji wyborczej.

**PRZESŁANIE
DANYCH
Z PROTOKOŁÓW
DO SYSTEMU WOW**

Przesłania danych, w imieniu komisji dokonuje osoba odpowiedzialna za obsługę informatyczną komisji.

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW WYWIESZENIE KOPII PROTOKOŁU

Osoba odpowiedzialna za obsługę informatyczną komisji (tzw. operator obwodowy) dokonuje zapisu danych z protokołów na nośniku danych – tylko w sytuacji gdy nie miała możliwości wprowadzenia do sieci elektronicznego przekazywania danych z protokołów.

Komisja sporządza:

- 1) w dwóch egz. (oryginały z kodem QR) protokoły głosowania do Sejmu i do Senatu,
- 2) w trzech egz. (oryginały z kodem QR) protokołu głosowania w referendum.

Dodatkowo komisja sporządza:

- 1) po dwie kopie protokołów głosowania do Sejmu i do Senatu (bez kodu QR),
- 2) jedną kopię protokołu głosowania w referendum.

Jeżeli w treści uwag zostaną zamieszczone dane osobowe, należy je zanonimizować na kopii protokołu podawanej do publicznej wiadomości.

Wywieszenie kopii protokołu głosowania winno nastąpić niezwłocznie po sporządzeniu protokołów.

WYWIESZENIE KOPII PROTOKOŁU

Komisja nie może opuścić lokalu wyborczego przed wywieszeniem kopii wszystkich sporządzonych przez siebie protokołów głosowania.

Jako kopie protokołów można wykorzystać wydruki dodatkowego egzemplarza projektu protokołu (w komisjach korzystających ze wspomagania informatycznego), kserokopie protokołów lub odręcznie sporządzone kopie na odpowiednich formularzach protokołu.

Kopie poświadczają za zgodność z oryginałem członkowie komisji obecni przy ich sporządzeniu, podpisując je, parafując każdą stronę i opatrując je swoją pieczęcią komisji. Podpisy członków komisji powinny być poprzedzone adnotacją o treści „**Za zgodność z oryginałem**”.

Do publicznej wiadomości nie podaje się stron z kodem QR

W przypadku sprostowań dokonywanych w protokole komisja obowiązana jest podać niezwłocznie treść sprostowanego protokołu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie w sposób wskazany powyżej oraz przekazać sprostowany protokół wójtowi.

PRZEKAZYWANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA

Komisja przekazuje pełnomocnikowi okręgowej komisji wyborczej:

- 1) w pierwszej kopercie jeden egzemplarz protokołu głosowania do Sejmu wraz z załączonymi do danego protokołu ewentualnymi zarzutami wniesionymi przez mężów zaufania i / lub członków komisji oraz zajęтым wobec nich stanowiskiem komisji oraz kartkę z kodem QR,
- 2) w drugiej kopercie jeden egzemplarz protokołu głosowania do Senatu wraz z załączonymi do danego protokołu ewentualnymi zarzutami wniesionymi przez mężów zaufania i / lub członków komisji oraz zajęтым wobec nich stanowiskiem komisji oraz kartkę z kodem QR,
- 3) w trzeciej kopercie jeden egzemplarz protokołu głosowania w referendum wraz z załączonymi do danego protokołu ewentualnymi zarzutami wniesionymi przez mężów zaufania i / lub członków komisji oraz zajęтым wobec nich stanowiskiem komisji oraz kartkę z kodem QR,
- 4) w czwartej kopercie – kopie protokołów wraz ze wszystkimi załącznikami, ale bez stron z kodem QR
- 5) w piątej kopercie – raport lub raporty ostrzeżeń oraz nośnik elektroniczny.

Przed przekazaniem protokołu głosowania przewodniczący komisji ustala z członkami komisji sposób komunikowania się w razie potrzeby zwołania posiedzenia.

Poprawnie opisana koperta z protokołem
głosowania w obwodzie

Wybory do Sejmu

Okręg wyborczy nr ...

Obwód głosowania nr Gmina

Adres siedziby Obwodowej Komisji Wyborczej

.....

Tel.

Nr telefonu

Właściwy numer obwodu

Nazwa gminy

Siedziba komisji obwodowej

Wybory do SENATU

Poprawnie opisana koperta z protokołem głosowania w obwodzie

Właściwy numer obwodu

Nazwa gminy

Wybory do Senatu

Okręg wyborczy nr ...

Obwód głosowania nr Gmina

Adres siedziby Obwodowej Komisji Wyborczej

.....

Tel.

Nr telefonu

Siedziba komisji obwodowej

REFERENDUM

Poprawnie opisana koperta z protokołem
głosowania w obwodzie

Właściwy numer
obwodu

Nazwa
gminy

Referendum ogólnokrajowe

Obwód głosowania nr Gmina

Adres siedziby Obwodowej Komisji Wyborczej

.....

Tel.

Nr telefonu

Siedziba
komisji
obwodowej

Kopertę należy zakleić i
ostemplować na złączeniu

2 strona
kopert

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU STWIERDZENIA WADLIWOŚCI PROTOKOŁU

128

Jeżeli okręgowa komisja wyborcza stwierdzi, że protokół został sporządzony błędnie, wezwie obwodową komisję wyborczą do usunięcia błędów.

W takiej sytuacji przewodniczący komisji niezwłocznie zwołuje posiedzenie w celu usunięcia błędów. Protokół zawierający błędy stanowi dokument z głosowania.

Na pierwszej stronie protokołu należy uczynić adnotację „WADLIWY”.

Adnotację tę opatrują podpisami wszyscy członkowie komisji obecni przy tej czynności.

Adnotację opatruje się pieczęcią.

Poprawiony protokół komisja przekazuje w określony wcześniej sposób, wraz z jego kopią, pełnomocnikowi okręgowej komisji wyborczej.

Prawidłową treść protokołu należy podać do wiadomości publicznej poprzez wywieszenie protokołu w siedzibie komisji.

PRZEKAZYWANIE DOKUMENTÓW Z WYBORÓW URZĘDNIKOWI WYBORCZEMU.

129

Po sporządzeniu protokołu głosowania i podaniu go do publicznej wiadomości komisja składa do opakowań zbiorczych osobno:

I opakowanie zbiorcze - sporządzone wcześniej pakiety zawierające posegregowane:

- nieważne,
- ważne,
- niewykorzystane karty do głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu.

IV opakowanie zbiorcze - sporządzone wcześniej pakiety zawierające posegregowane:

- nieważne,
- ważne,
- niewykorzystane karty do głosowania w referendum.

Do opakowania zbiorczego przeznaczonego na karty do głosowania, nie można pakować żadnych innych dokumentów z wyborów oraz materiałów biurowych lub wyposażenia komisji.

Po dokładnym zamknięciu opakowanie zbiorcze zapieczętowuje się, przy użyciu pieczęci komisji, w sposób uniemożliwiający jego otwarcie bez naruszenia odcisku pieczęci.

W przypadku użycia worków do przygotowania opakowań zbiorczych, komisja zamyka worek oklejając go dokładnie taśmą klejącą i nakłada plombę strunową, jeżeli została przekazana komisji.

PRZEKAZYWANIE DOKUMENTÓW Z WYBORÓW URZĘDNIKOWI WYBORCZEMU.

130

Odrębnymi pakietami przekazywanymi urzędnikowi wyborczemu są:

II opakowanie zbiorcze – Sejm i Senat:

- drugie egzemplarze protokołów głosowania do Sejmu i do Senatu,
- spis wyborców wraz z zaświadczeniami i aktami pełnomocnictwa,
- pakiety zawierające koperty wraz z kartami, o których mowa w pkt 82-84 i 86 ppkt 1-3 wytycznych,
- puste koperty zwrotne oraz puste koperty na kartę do głosowania,
- pakiety wyborcze niewrzucone do urny,
- karty do głosowania niewrzucone do urny,
- nośniki z zarejestrowanym materiałem przez mężów zaufania,
- formularze ewidencji czasu pracy mężów zaufania, drugie egz. zaświadczeń dla mężów zaufania i członków komisji,
- arkusze pomocnicze, niewykorzystane formularze protokołów, wadliwie sporządzone protokoły.

III opakowanie zbiorcze:

- pozostała dokumentacja komisji (protokoły z posiedzeń itp.)

V opakowanie zbiorcze - referendum:

- trzeci egz. protokołu głosowania w referendum,
- karty niewrzucone do urny,
- arkusze pomocnicze, niewykorzystane formularze protokołów, wadliwie sporządzone protokoły głosowania, drugie egz. raportu ostrzeżeń.

Pakiety zawierające ww. dokumenty pakuje się, opisuje, pieczętuje i zabezpiecza przed możliwością niekontrolowanego otwarcia.

PRZEKAZYWANIE DOKUMENTÓW Z WYBORÓW URZĘDNIKOWI WYBORCZEMU.

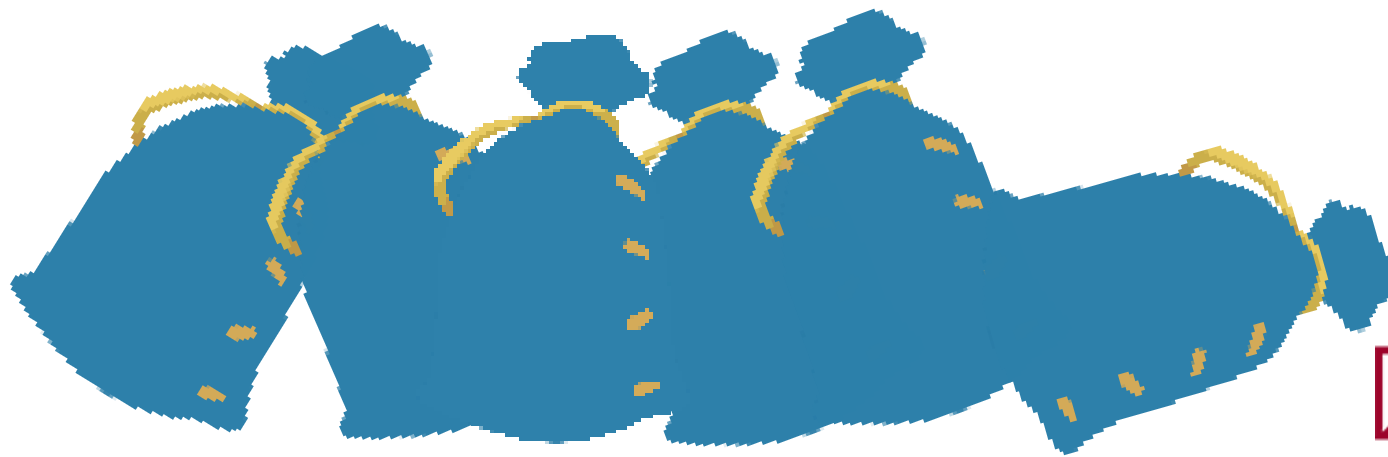
131

Przekazanie dokumentów z wyborów urzędnikowi wyborczemu jest możliwe dopiero po otrzymaniu informacji o przyjęciu protokołów głosowania przez okręgową komisję wyborczą.

Wówczas przewodniczący komisji przekazuje w depozyt urzędnikowi wyborczemu wszystkie opakowania zbiorcze i paczki z dokumentami.

Ponadto komisja przekazuje urzędnikowi wyborczemu pieczęć komisji.

Sposób przekazania należy uzgodnić wcześniej z osobami, którym materiały te są przekazywane.

**Dziękujemy Państwu
za uwagę**

Krajowe
Biuro
Wyborcze

PLOMBY WYBORCZE

133

Urzędnicy wyborczy oraz członkowie komisji obwodowych otrzymają do swojej dyspozycji plomby typu:

**plomba
jednorazowa -
naklejka
foliowa**

**plomba
strunowa**

Każda z plomb jest opatrzona unikatowym numerem.

Plombowanie worka przy zastosowaniu plomby strunowej

134

- Upewnić się, że w worku umieszczono tylko pakiety zawierające karty ważne, nieważne, i niewykorzystane do głosowania.
- Ciasno „zrolować” wlot worka.
- Okleić wlot worka taśmą klejącą.

Plombowanie worka przy zastosowaniu plomby strunowej

135

- Nałożyć plombę strunową w sposób uniemożliwiający jej ściągnięcie z worka.
- Worek można bezpiecznie transportować.

W przypadku, gdy worek zostanie zabezpieczony plombą strunową, bez uprzedniego zabezpieczenia taśmą klejącą, plomba może zostać rozerwana.

Unikatowy numer plomby przewodniczący komisji wpisuje do wewnętrznego protokołu.

POSTĘPOWANIE Z NAKLEJKĄ FOLIOWĄ

136

Komisje otrzymają także plomby naklejkowe (plomby foliowe)

Biała - naklejona na plombę etykieta, przeznaczona jest na odciski pieczęci obwodowej komisji wyborczej..

Naklejka foliowa, w przypadku jej naruszenia po uprzednim naklejeniu na powierzchnię przedmiotu (obiektu) chronionego, informuje o nieuprawnionej ingerencji poprzez pojawienie się na powierzchni plomby, ukośnych napisów „OPEN VOID”.

Komisja zobowiązana jest do ewidencjonowania użycia plomb.

ZADANIA KOMISJI PRZED DNIEM GŁOSOWANIA

Posiedzenie komisji - GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

- Termin uzgodniony z Urzędnikiem Wyborczym **co najmniej w połowie składu;**
- **ostemplowanie kart do głosowania w głos. korespondencyjnym oraz przygotowania pakietów wyborczych;**
- miejsce wskazuje urząd obsługujący urzędnika wyborczego + właściwa pieczęć okw i nr);
- protokół **w 2 egz.** (Urzędnik wyborczy i komisja)

Przed rozpoczęciem stemplowania kart komisja upewnia się, czy wydano jej właściwą pieczęć (napis OKW, numer komisji i nazwa miejscowości).

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

Obwody głosowania w zakładach leczniczych
i domach pomocy społecznej

Urna pomocnicza

- ✓ uzgodnienie z okręgową komisją wyborczą w sprawie użycia urny pomocniczej;
- ✓ informacja najpóźniej w przeddzień głosowania o możliwości takiego głosowania;
- ✓ roboczy wykaz nazwisk;
- ✓ uchwała o przerwie w głosowaniu wywieszona przed rozpoczęciem głosowania, widoczna również z wózka inwalidzkiego;
- ✓ pokwitowanie kart do głosowania;
- ✓ protokół rozliczenia kart do głosowania;
- ✓ protokół sprawdzenia czy pieczęcie urny zasadniczej na wlocie zabezpieczonym na czas przerwy nie zostały naruszone

Urna pomocnicza służy do głosowania poza lokalem tylko przez te osoby, które są wpisane do spisu w danym obwodzie głosowania i wyrażą wolę takiego głosowania.

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH

- Głosowanie w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej może być rozpoczęte później niż o godz. 7.00 (uzgodnienie z okręgową komisją wyborczą);
- głosowanie poza lokalem komisji może prowadzić co najmniej 2/3 tj. 4 członków ustawowego składu komisji przez nią wyznaczonych, zgłoszonych przez różne komitety; członkom komisji mogą towarzyszyć mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni i obserwatorzy międzynarodowi;
- podczas głosowania należy dbać o to, aby zachowana była tajność głosowania;
- komisja zarządza przerwę w głosowaniu w związku z głosowaniem poza lokalem komisji (urna pomocnicza) ale nie przedłuża czasu głosowania.

Niezarządzenie stosowania urny pomocniczej jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach, po uzgodnieniu z okręgową komisją wyborczą.